

το ZAGORI μας

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286 - tozagorimas@gmail.com

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ
ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 484
ΙΟΥΛΙΟΣ -
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2020

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

“ΕΔΩ ΚΑΡΑΒΙΑ ΠΝΙΓΟΝΤΑΙ... ΒΑΡΚΟΥΛΕΣ ΑΡΜΕΝΙΖΟΥΝ”

Το πρωτοσέλιδο του προηγούμενου φύλλου, του πρώτου μετά την εισβολή του κορονοϊού και τη δίμηνη καραντίνα, ξεκινούσε έτσι: «Την Άνοιξη φέτος τη χάσαμε λόγω κορονοϊού. Ήταν μια Άνοιξη «πικρή». Ας ελπίσουμε το καλοκαίρι να μην είναι «μαύρο» και το φθινόπωρο βαριά «βαλάντωμένο, κατά το γνωστό τραγούδι της Φραγκούλαινας».

Δυστυχώς φρούδες οι ελπίδες μας: το καλοκαίρι μας προέκυψε πιο μαύρο απ' ότι περιμέναμε. Για το φθινόπωρο και το χειμώνα ο Θεός ας βάλει το χέρι του.

Ολόκληρη η Ελλάδα «πουπούλιασε» από τα κρούσματα του COVID 19 που καθημερινά αυξάνονται. Εκεί δε που κάνει θραύση είναι οι λεγόμενες τουριστικές περιοχές που πνίγονται και οικονομικά.

Στο Ζαγόρι μας που τα τελευταία χρόνια το ανακηρύξαν «τουριστική περιοχή» (ποιο Ζαγόρι δηλαδή; Τα 5-6 χωριά από τα 45), η τουριστική πληρότητα δεν ξεπέρασε όπως μας λένε, το 30-40% σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Κι ενώ σ' όλη την Ελλάδα από τα νησιά μέχρι τον Έβρο, γίνεται ο κακός χαμός, εμείς εδώ μετά τη λήξη της καραντίνας ξεσηκωθήκαμε, γιατί το κράτος, η επίσημη πολιτεία μέσα στο γενικό προγραμματισμό της αποφάσισε την εγκατάσταση στον Άγιο Αθανάσιο Ασπραγγέλων σε τουριστικό κλειστό ξενοδοχείο μιας μικρής δομής, 20-30 ασυνόδευτων ανήλικων προσφυ-

Χιλιάδες τα ασυνόδευτα προσφυγόπουλα στον δρόμο για την ευρώπη. Ο αριθμός των ανήλικων από τη Συρία και το Αφγανιστάν, που φτάνουν χωρίς τους γονείς τους στην Ελλάδα, αυξάνεται διαρκώς. Κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου ανθρωπιστικές οργάνώσεις για έξαρση φαινομένων κάθε είδους κακοποίησης και σεξουαλικής-εργασιακής εκμετάλλευσης των ορφανών του πολέμου.

γόπουλων που ζουν το μεγάλο δράμα τους για το οποίο τα ίδια δεν έχουν καμιά ευθύνη.

Μια μικρή δομή καλά οργανωμένη (όπως μας λένε) με προσωπικό που θα έχει την ευθύνη της σωστής λειτουργίας, με υπηρετικό προσωπικό, γιατρούς, δασκάλους κλπ.

Το ξεσέκωμα αυτό, ξεκίνησε όπως ήταν φυσικό από μια Εταιρεία Τουριστικών Επιχειρήσεων Ζαγορίου (ΕΤΕΖ). Θεμιτή η αντίδρασή τους, αλλά δεν κατανοούμε σε τι και πώς θα ζημιωθούν τα επιχειρηματικά τους συμφέροντα από τη μικρή αυτή δομή.

Τελευταία διαβάσαμε στον τύπο την αγανακτισμένη αντίδραση του προέδρου της Εταιρείας, ενός κυρίου Βρακά, (μη Ζαγορίσιου όπως μάθαμε) ο

ο οποίος αγόρασε (και καλά έκανε) ένα ξενοδοχείο σε χωριό του Ζαγορίου. Δικαίωμα του να μιλάει εκ μέρους της Εταιρείας, αλλά όχι εκ μέρους όλων των Ζαγορίσιων. Ποιος τους ρώτησε αυτούς; Πού είναι οι απόψεις τόσων φορέων και αδελφοτήτων και συλλόγων του Ζαγορίου; Και μια εύλογη απορία μας: σε μια Ζαγορίσια Εταιρεία δεν βρέθηκε ένας Ζαγορίσιος να την εκπροσωπεί; Με την αποψη των τουριστικών επιχειρήσεων είδαμε να συντάσσονται Δήμαρχοι, πρώην Δήμαρχοι, υποψήφιοι Δήμαρχοι με όχι σοβαρά επιχειρήματα όμως, τη στιγμή που όπως είπαμε ολόκληρη η Ελλάδα βογκάει από το προσφυγικό πρόβλημα.

Προχθές είδαμε την πρόε-

δρο της Δημοκρατίας να επισκέπτεται τη Μόρια στη Λέσβο και να ευχαριστεί τις γιαγιάδες της Συκαμιάς που άνοιξαν την αγκαλιά τους στα μισοπνιγμένα παιδιά των προσφύγων. Γι' αυτό κι ο τίτλος μας «εδώ καράβια πνίγονται, (και το Ζαγόρι σιγά-σιγά χάνεται) βαρκούλες αρμενίζουν». Εδώ βλέπουμε καθημερινά ουρές Αλβανών στην Κακαβιά να φθάνουν για δουλειά στην Ελλάδα και πολλοί απ' αυτούς ίσως σε τουριστικές επιχειρήσεις. Τους περιμέναμε από καιρό πότε και πότε να έρθουν να μαζέψουν τα κεράσια στη Βέροια, τις ελιές στη Χαλκιδική, τις φράουλες στη Μανωλάδα αφού τα δικά μας παιδιά τα διώξαμε από τα χωριά μας. Κι ενώ συμβαίνουν όλα αυτά τα 30 ασυνόδευτα παιδιά στους Ασπραγγέλους μας μάραναν.

Στον «Ηπειρωτικό Αγώνα» τις τελευταίες μέρες διαβάσαμε ένα ωραίο ρεπορτάζ της κυρίας Τιτίκας Τζάλλα, με αφορμή τις κινηματογραφικές προβολές του ZAGORWOOD στα Κάτω Πεδινά.

Αναφερόμενη η κυρία Τζάλλα στο Ζαγόρι γενικότερα κλείνει το ρεπορτάζ μ' ένα ύμνο γι' αυτό: «Σπουδαίος τόπος, σπουδαίοι άνθρωποι κι εμείς τυχεροί που τόσο κοντά μας βρίσκεται ένας Παράδεισος». Αυτός ο Παράδεισος όμως κάποιος θέλουν να κλείσει τις πόρτες του σε 30-40 ψυχούλες κυνηγημένες από τον πάντα ζωντανό πολεμόχαρο Ηρώδη.

Αυτά και καλό κουράγιο! Και να μην ξεχνάμε τις μάσκες!!

Η Συντακτική Επιτροπή

Στην αέναη ροή του Χρόνου, οι μήνες και οι Εποχές τους, μας φέρνουν, διαδοχικά, καθένα χρονικό μήνα, στη συνέχεια εποχής, οπότε, με το τέλος του ενιαύσιου χρονικού κύκλου, υποδεχόμαστε και χαιρόμαστε τον ετήσιο χρονικό κύκλο: **Την Πρωτοχρονιά, ή χρονιά**, όπως απλά τη λέμε.

Το «**παράμυθι**» αυτό της ζωής, θα εξακολουθήσει να υπάρχει, όσο θα υπάρχει Σύμπαν και συνάμα φυσική και ανθρώπινη ζωή.

Όλος ο ετήσιος κύκλος του χρόνου αποτελεί μια ενιαία αλυσίδα, συνεχούς δημιουργίας, ανάπτυξης, εξέλιξης, συνέχειας κλπ του φαινομένου που αποκαλούμε, γενικά «**κόσμο**». Τα τρίμηνα της ετήσιας χρονικής αλυσίδας αενάως και διαδοχικώς λειτουργούντα ευθύνονται για την αδιάκοπη και συνεχή λειτουργία και ανάπτυξη των επί μέρους βασικών λειτουργιών του Σύμπαντος και της Ζωής.

Το τρίμηνο **Ιουνίου - Ιουλίου - Αυγούστου** (καλοκαίρι) αποτελεί, τρόπον τινά, το κέντρο της αλυσίδας κι εκφράζει τη δυναμικότητά της. Η αυξημένη σταθερή θερμοκρασία, η πλούσια καρποφορία της εποχής, η προσέγγιση παραθεριστικών και ορεινών περιοχών, ιδιαίτερα παραθαλασσίων ή νησιωτικών περιοχών, δίνουν στην **εποχή του καλοκαιριού** μια ιδιαίτερη πρόσδεση και δεσμό, κάτι που το εκφράζει και το αποδίδει η γνωστή παροιμία: «**Αύγουστέ μου, καλέ μου μήνα, νάσουν δυό φορές το χρόνο**».

Η διαμόρφωση της καιρικής κατάστασης τον Αύγουστο κατά

Χρονογράφημα

/2020/

Το Καλό-καιρι μας (καιρική κατάσταση)

Σταύρου Σνικιώτη

κάποιον τρόπο, σταθερή, βοήθησε τους ανθρώπους να προγραμματίσουν βασικές λειτουργίες της ζωής, όπως είναι, κύρια, οι Σχολικές «Διακοπές», οι επαγγελματικές «Διακοπές» κυρίως των εργαζομένων σε Δημόσιες Υπηρεσίες κλπ. Πρόσθετος κάθε ανθρώπου έχει καταστεί να παραβρεθεί στο κοντινό ακρογιάλι ή σε γνωστή θαλάσσια περιοχή για ν' απολαύσει το μπάνιο του. Εκεί με το πολύωρο κολύμπι του αποβάλλει το σωματικό βάρος του, νιώθει ελαφρύς και ευέλικτος και γεύεται την αλμυρή νοστιμιά του θαλάσσιου νερού. Ο «καιρός» δεν έχει ποτέ σταθερότητα στα καιρικά του φαινόμενα. Εξαρτάται από τις ατμοσφαιρικές συνθήκες που συνεχώς διαμορφώνονται. Όπως φέτος, το πρώτο 10ήμερο του Αυγούστου, με τα πολλά μπουρίνια και καταιγίδες που έριξε και προκάλεσε χαρακτηριστικές πλημμύρες και καταστροφές στην Εύβοια.

Ωστόσο, παρά τις όποιες έκτακτες καιρικές καταστάσεις, στους ανθρώπους έχει διαμορφωθεί πια η νοοτροπία της θάλασσας και το κολύμπι της. Η εξασφάλιση μιας τέτοιας ευκαιρίας μελετάται από το χειμώνα. Χαρακτηριστικό, άλλωστε, το φαινόμενο έλευσης Σκανδιναβών να βρεθούν και να απολαύσουν τα μαγευτικά Ελληνικά νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου.

Απ' όσα θμιέτι η Μαρίνα Λιόγκα-Τζόκα απ' το Τσερβάρι

Η Μαρίνα 93 χρονών σήμερα κάνει «χ'σά γεράματα» κοντά στην κόρη της την Κική Πανταζή στα Γιάννενα.

Τις ατέλειωτες ώρες καθώς κουβεντιάζουν –πάντα με τη βοήθεια και τη στοργή της Κικής– θυμάται όλη την περασμένη της ζωή, σκηνές, συνήθειες, ιστορίες διάφορες, τραγούδια, με θαυμαστή διαύγεια.

Έτσι θυμήθηκε λέξεις σχε-

τικές με την πέτρα, το μέγεθος και το είδος.

– κατο'κάρ, χαλικάκι, πετραδάκι

– πέτρα, λ'θάρ' κοτρών,

– γκουζγκουλό, μάρμαρα

– ακόν'- στιλνάρ

– «Μάνα και θυγατέρα

– κλειδί κι καρσέλα»

έλεγαν οι παλιοί.

Τις ευχαριστώ και τις δυο για τη θύμηση.

Ελένη Δούθλη

Σχετικά, μια **Σουηδική παροιμία, λέει: «Μια ζωή χωρίς αγάπη, είναι μια χρονιά χωρίς καλοκαίρι».**

Η περίοδος του καλοκαιριού διαφοροποιεί γενικά την ανθρώπινη ψυχολογία. Η άνετη ζεστή και φωτεινά ατμόσφαιρα, η χαρωπή και ζωηρή έκφραση των ανθρώπων που κυκλοφορούν πληθωρικά στους δρόμους και τις πλατείες, πολλές φορές ομαδικά, διαμορφώνουν τη θερινή ψυχολογία των ανθρώπων, που προσεγγίζονται με ευχάριστες εκδηλώσεις και αγάπη. Γενικά, το καλοκαίρι παρέχει πολλές ευκαιρίες στους ανθρώπους των πόλεων όσο και της υπαίθρου.

Πέραν των όσων προσπαθήσαμε να καταχωρήσουμε στο παραπάνω κείμενό μας, παρουσιάζοντας το φετινό καλοκαίρι, ενίοτε το «**άτυχο**» **αμαυρώνει το «καλοσυνάτο».** Θα αναφερθώ στον Αμερικανό συγγραφέα **Ραλφ Γουάλντ Έμερσον** που σχετικά έγραψε: «ό,τι και να κάνετε το καλοκαίρι θα έχει τις μύγες του».

Πριν το καλοκαίρι 2020 εμφανίστηκε στον ορίζοντα της οικουμένης ο αόρατος, μικροσκοπικός **ιός, ο επιλεγόμενος «κορωνιός»** δημιουργώντας πολλαπλά προβλήματα υγείας και πολλές χιλιάδες θανάτους, χωρίς αντιμετώπισή του, διαρκούντος του καλοκαιριού.

Οι άνθρωποι κυκλοφορούν υποχρεωτικά με μάσκες, για προφύλαξη και υποχρεούνται να τηρούν αυστηρή συμπεριφορά κυκλοφορίας που επιβάλλει κάμε Πολιτεία στον Κόσμο. Ένα απρόβλεπτο γεγονός που ανέτρεψε πολυσχιδώς την κρατούσα τάξη πραγμάτων στην κοινωνική ζωή και θα εξακολουθεί να υπάρχει κι ακόμη να ισχυροποιείται αν οι επιστήμονες δεν ανακαλύψουν και εφοδιάσουν την Κοινωνία με το θανατηφόρο όπλο κατά του κορωνοϊού. Προς το παρόν: καραντίνα και αγώνας.

Παρά την πένθιμη ατμόσφαιρα που μας δημιούργησε ο φονικός κορωνοϊός, η δεύτερη σελίδα ανατρέπει στην Ελληνική Ποίηση και Λογοτεχνία, προκειμένου να ολοκληρώσει το κείμενο διαμορφώνοντας μια ατμόσφαιρα αισιόδοξη και ευχάριστη. Το ποίημα του μεγάλου ποιητή **Κωστή Παλαμά, με τον τίτλο «καλοκαίρι»** ακολουθεί:

Το καλοκαίρι

(Κ. Παλαμά)

*Ο κόσμος λάμπει
σαν ένα αστέρι
βουνά και κάμποι,
δέντρα, νερά
γιορτάζουν πάλι,
καθώς προβάλλει,
το καλοκαίρι
θεού χαρά!*

*Φωνούλες, γέλια
φέρνει τ' αγέρι
μες απ' τ' αμπέλια
τα καρπερά.
Παιδιά αγγελούδια
ψέλνουν τραγούδια
στο καλοκαίρι
θεού χαρά!*

*Την ώρα τούτη
σκορπιά ένα χέρι
χάδια και πλούτη
κι η γη φορά
σαν μια πορφύρα.
Ζωής πλημμύρα
το καλοκαίρι,
θεού χαρά!*

*Η φύση πέρα,
ω νέος και γέρος,
σα μια μητέρα
μας καρτερά.
Η φύση όλη
σαν περιβόλι
το καλοκαίρι
θεού χαρά!*

Σημείωση: Δράττομαι της ευκαιρίας, από τη θέση τούτη για να ευχαριστήσω θερμά, τη σεβαστή Κυρία Λουκία Τζάλλα, του «Ηπειρωτικού Αγώνα» Ιωαννίνων, για τα ευγενή - επαινετικά σχόλιά της, στο πρόσωπό μου, στα φύλλα της εφημερίδας της 1ης και 24ης Ιουλίου 2020 στη σελίδα «Τσιμπίδα».

17-8-20

«Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΩΝ ΦΟΡΗΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ 15ου-17ου αιώνας»,

Η κυρία Ανθή Φιλίδου είναι από την επταμελή εξεταστική επιτροπή, η οποία ανακήρυξε με άριστα διδάκτορα την κυρία Ανθή Φιλίδου.

Η εργασία αρχίζει με τον 15ο αιώνα όταν τελειώνει η ζωγραφική του Δεσποτάτου της Ηπείρου και υπεισέρχεται η τέχνη της Βορειο-δυτικής Μακεδονίας. Τον 16ο αιώνα παρατηρείται συνύπαρξη παλιών και νέων τάσεων στην ζωγραφική της Ηπείρου. Τέλος του 17ου αιώνα κυριαρχούν τα ζωγραφικά συνεργεία του Γράμμου. Σ' αυτά τα χρονικά πλαίσια κινείται η ερευνήτρια. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον μου προκάλεσε η ενότητα «οι εικόνες ως ιστορικά τεκμήρια». Εκεί η συγγραφέας σημειώνει τα εξής: «Πέραν της θέσης τους στην εξέλιξη της τοπικής και ευρύτερης μεταβυζαντινής τέχνης, οι φορητές εικόνες και τα τέμπλα που εξετάστηκαν αποτελούν

Η διδακτορική διατριβή υποβλήθηκε στην Φιλοσοφική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών στο τμήμα Ιστορίας και

Αρχαιολογίας και εγκρίθηκε από την επταμελή εξεταστική επιτροπή, η οποία ανακήρυξε με άριστα διδάκτορα την κυρία Ανθή Φιλίδου.

Η εργασία αρχίζει με τον 15ο αιώνα όταν τελειώνει η ζωγραφική του Δεσποτάτου της Ηπείρου και υπεισέρχεται η τέχνη της Βορειο-δυτικής Μακεδονίας. Τον 16ο αιώνα παρατηρείται συνύπαρξη παλιών και νέων τάσεων στην ζωγραφική της Ηπείρου. Τέλος του 17ου αιώνα κυριαρχούν τα ζωγραφικά συνεργεία του Γράμμου. Σ' αυτά τα χρονικά πλαίσια κινείται η ερευνήτρια. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον μου προκάλεσε η ενότητα «οι εικόνες ως ιστορικά τεκμήρια». Εκεί η συγγραφέας σημειώνει τα εξής: «Πέραν της θέσης τους στην εξέλιξη της τοπικής και ευρύτερης μεταβυζαντινής τέχνης, οι φορητές εικόνες και τα τέμπλα που εξετάστηκαν αποτελούν

τεκμήρια της ιστορίας της περιοχής. Συνιστούν την εικαστική έκφραση της πολιτιστικής, θρησκευτικής, εθνικής και γλωσσικής ταυτότητας των παραγγελιοδοτών τους και δίνουν στοιχεία για τις συνθή-

Διδακτορική διατριβή της Ανθής Φιλίδου

κες και το περιβάλλον παραγωγής τους. Στο κεφάλαιο, όπου έγινε λόγος για τους αφιερωτές των εικόνων, προέκυψαν στοιχεία για την χορηγική ικανότητα και άρα την οικονομική και κοινωνική θέση των μελών των κοινοτήτων, λαϊκών και ιερωμένων, το μορφωτικό επίπεδο και τις αισθητικές τους αντιλήψεις, την οικονομική δύναμη και τις πνευματικές τάσεις των μοναστικών ιδρυμάτων».

Η συγγραφέας αναφέρει τόπους, ονόματα ζωγράφων και χρονολογίες όπου βρήκε. Υπάρχουν όμως και ανυπόγραφα

εικόνα.

Ερώτημά μου, αν έχετε φωτογραφίες/postcard (πολεμικές γενικές / μερικές απόψεις), χωριών του Ζαγορίου (κυρίως του Ανατολικού που είχε πληγεί από τους Γερμανούς), παλιών φωτογράφων (Φραγκούλη, Ιωαννίδη, Δημητρίδη, Ράδου...), ώστε να μου στείλετε ψηφιακά αντίγραφα (από πρωτότυπα), σε ανάλυση, με το αζημίωτο.

Κύριε Βασίλη, επιθυμώ τη συμμετοχή σας σε αυτό το ταξίδι στο παρελθόν! Σημειώνω, δεν είναι για εμπορική χρήση & δημοσίευση, αλλά μελέτη οικισμών, γενικά.

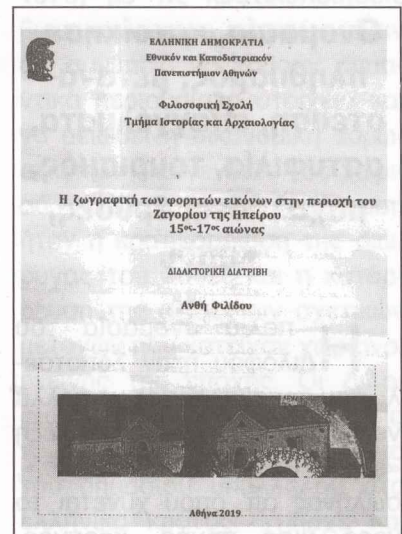
Ευχαριστώ πολύ, για το χρόνο σας! Εύχομαι τα καλύτερα και Καλό Καλοκαίρι!

Με εκτίμηση,

Μπουκουβάλας Πέτρος, καθηγητής & ερευνητής νεωτέρων μνημείων, μέσα από την μαυροασπρη φωτογραφία. Καλαμάτα Μεσσηνίας Τ.Κ. 24100

τηλέφωνο 6937584875

boukpetr@yahoo.gr

έργα με ποικίλες επιρροές. Επισημαίνει ότι το υλικό που εξέτασε παρουσίασε αφάνταστες δυσκολίες γιατί φυλάσσεται σε άσχημες καιρικές συνθήκες, σε υγρασία, σε τρωκτικά, σε ερμινές και ήταν άγνωστο στις εκκλησιαστικές επιτροπές. Σε κάθε σελίδα της διατριβής εκτεταμένη και χρήσιμη βιβλιογραφία βοηθάει τον αναγνώστη στην διαμόρφωση της κρίσης του για την προσπάθεια της επιστήμονας και την τεκμηρίωση των ερευνών της.

Ας αποτελέσει τούτη η διδακτορική διατριβή της κυρίας Ανθής Φιλίδου οδηγό στους εκκλησιαστικούς επιτρόπους για την διαφύλαξη και συντήρηση αυτών των θησαυρών, αλλά και ερέθισμα στο Υπουργείο Πολιτισμού για οργάνωση και διορισμούς συντηρητών στις κατά τόπους Εφορείες Αρχαιοτήτων.

Αναμένω με ενδιαφέρον την εκτύπωση της εργασίας αυτής και βεβαίως τον δεύτερο τόμο, ο οποίος περιλαμβάνει αποκλειστικά εικόνες, μερικές πολύ παλιές τοιχογραφίες και τέμπλα.

Εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια στην συγγραφέα μου κ. Ανθή Φιλίδου και εύχομαι υγεία και δύναμη για καινούριες κατακτήσεις στην επιστήμη της. Ευχαριστώ ιδιαίτερα για την παραχώρηση του ανέκδοτου έργου, το οποίο ταπεινά δηλώνω ότι με κατέκτησε.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΔΙΛΟΦΟ (ΣΟΠΟΤΣΕΛΙ) ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Α' ΜΕΡΟΣ

Ονομασία, κατοίκηση, πληθυσμός, μετανάστευση, επαγγέλματα, αστυφιλία, τουρισμός, μαχαλάδες, θρύες, κήποι.

Η παλιά ονομασία του Διλόφου ήταν Σοποτσέλι, που σημαίνει τόπος με πολλά νερά, από την αρομουνική λέξη «sorut» (στα σλαβικά «sorot», «σολήνας απ' όπου χύνεται το νερό μιας πηγής, κρουνός, βρύση»). Πράγματι το Δίλοφο διέθετε δύο βρύσες: τη βρύση Μουτσιάλες που βρισκόταν στο χώρο που είναι κτισμένο το αντλιοστάσιο του χωριού και τη βρύση Πετσώνη, που βρίσκεται κοντά στο νεκροταφείο και σώζεται μέχρι σήμερα. Στο Δίλοφο υπάρχει και μεγάλος αριθμός πηγαδιών. Μεγάλο μέρος αυτών βρίσκεται στις αυλές των σπιτιών και τα υπόλοιπα βρίσκονται στους κήπους του χωριού. Η ύπαρξη πηγαδιών και η ευκολία χρήσης των υδάτων του χωριού για τα δεδομένα παλαιότερων εποχών, ήταν και ο κυριότερος λόγος που το Δίλοφο επιλέχθηκε ως τόπος κατοίκησης. Με την απελευθέρωση του Νομού Ιωαννίνων από τους Τούρκους το Σοποτσέλι μετονομάστηκε σε Δίλοφο. Η πρόσφατη ονομασία του έχει ελληνική ρίζα και προήλθε από τους δύο λόφους που βρίσκονται στο χωριό: το Κρι που βρίσκεται πάνω από την είσοδο του χωριού, γνωστή και ως «Ματσούκα» και η Λεύκα που βρίσκεται κοντά στο παρεκκλήσι του Αη Γιάννη. Ο λόγος της αλλαγής του ονόματος του οικισμού είναι προφανής. Έγινε ώστε να μην υπάρχουν αμφιβολίες για την ελληνική ταυτότητα των κατοίκων του. Η αλλαγή των σλαβικών ονομάτων των χωριών σε ελληνικά προωθήθηκε στο Α' Πανζαγορίσιο Συνέδριο που διεξήχθη στο Δίλοφο το 1927.

Δεν είναι γνωστό πότε κατοικήθηκε για πρώτη φορά το

Δίλοφο. Η πρώτη γραπτή πηγή στην οποία υπάρχει αναφορά στο Σοποτσέλι είναι «Το χρονικό της Βοτσάς». Σύμφωνα με αυτό, το Σοποτσέλι ήταν ένα από τα 14 χωριά του Ζαγορίου που το 1431 συνθηκολόγησαν με τον οθωμανό Καρά Σινάν Πασά και υπέγραψαν τη συνθήκη του Βοϊνίκου. Τα υπόλοιπα χωριά ήταν οι Μαυράγγελιοι, η Μικρή Τσοντίλα, η Μπάγια, το Ζλάροβο, η Μεγάλη Τσερνίτσα, ο Μανασσής, η Βεϊτζα, το Τσερβάρι, το Κουκούλι, το Βισακόν (Καλωτά), οι Φραγκάδες, το Βάρβεσι και οι Βουρλάδες (Δίσπερη). Η αντιπροσωπεία των 14 χωριών συναντήθηκε με τον Καρά Σινάν Πασά έξω από τα Ιωάννινα, στη θέση Προσκύνηση στις 9 Οκτωβρίου 1431. Αυτή η συνθηκολόγηση των Ζαγορισίων αποτέλεσε την αρχή της αποδημίας τους και τους εξασφάλισε σχετική αυτονομία και αυτοδιοίκηση, καθώς στο Ζαγόρι δεν εγκαταστάθηκαν Τούρκοι. Με τη συνθήκη αυτή το Σοποτσέλι ήταν υποχρεωμένο να στέλνει κάθε χρόνο στην Πύλη για περίπου ενάμιση μήνα 23 άντρες ως βοϊνίκηδες (στρατεύσιμους), δηλαδή ως ιπποκόμους στα ιπποστάσια του Σουλτάνου. Η υποχρέωση αυτή αντικαταστάθηκε από την καταβολή 1.000 άσπρων το χρόνο για την εξαγορά της θητείας. Δεν υπάρχει αναφορά στο Σοποτσέλι σε παλιότερες πηγές όπως το Χρυσόβουλο του Ανδρόνικου Β' το 1319 ή το Χρυσόβουλο του κράλη Συμεών προς τον Ιωάννην Τσάφαν Ουρσίνον Δούκαν το 1361, σε αντίθεση με χωριά όπως η Βίτσα, το Πάπιγκο τα Σοδενά ή Πεδινά και ο Ελαφότοπος ή Τσερβάρι για τα οποία γίνεται λόγος σε αυτές τις πηγές. Επίσης δεν υπάρχουν αρχαιολογικά ευρήματα που να μαρτυρούν κατοίκηση της περιοχής κατά την αρχαία και τη βυζαντινή περίοδο. Τα παραπάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα πως το Δίλοφο είναι σχετικά νέος οικισμός που ιδρύθηκε κατά τα τελευταία βυζαντινά χρόνια. Είναι πιθανό ο ακριβής

υπολογισμός της ηλικίας του πλατάνου της πλατείας του χωριού να μπορεί να μας δώσει μια ένδειξη για το πότε πρωτοκατοικήθηκε ο οικισμός.

Η προέλευση των κατοίκων του είναι άγνωστη. Κατά τη γνώμη μου είναι πιθανόν να προήλθαν από τη γειτονική Βίτσα. Η Βίτσα ήταν κεφαλοχώρι και κατοικούνταν ήδη από τους γεωμετρικούς χρόνους (9ος αιώνας π.Χ.). Η πληθυσμια-

της Αλεξάνδρας
Βαρζώκα

κή αύξηση και έλλειψη βοσκίσιμης και καλλιεργήσιμης γης είναι πιθανό να οδήγησε κάποιες οικογένειες να εγκατασταθούν στο γειτονικό Δίλοφο. Εξάλλου η Βίτσα αποτελούσε σημείο αναφοράς για τις παλιότερες γενιές και υπήρχαν και αρκετοί συγγενικοί δεσμοί μεταξύ Διλοφιωτών και Βισινών. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως παλιότερα υπήρχε οικισμός ανάμεσα από τα δύο χωριά στη θέση που βρίσκεται σήμερα το παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου Βίτσας με την ονομασία Παλαιόχωρι Βίτσας. (Προφορική μαρτυρία Άγγελου Πίκου, σχετικό κείμενο της Καλλιόπης Στάρα στο βιβλίο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων εκδ. 2015 για τα μεγαλειώδη δέντρα του Ζαγορίου και της Κόνιτσας). Δεν μπορεί όμως να αγνοηθεί η αναφορά του Αραβαντινού ότι όταν στα τέλη του 19ου αιώνα πέρασε από την περιοχή του Ζαγορίου ο G. Weigand, αναφέρει πως κάποιοι ηλικιωμένοι κάτοικοι στα χωριά Τσεπέλοβο, Σκαμνέλι και Δίλοφο (Σιοποτσέλι) καταλάβαιναν τα βλάχικα, όμως οι υπόλοιποι κάτοικοι ήταν πια ελληνόφωνοι. Ερευνητές θεωρούν πως η παρατήρηση του Weigand θα πρέπει να μεταφέρει μία πραγματική κατάσταση, δηλωτική της αφομοίωσης βλαχόφωνων ομάδων ανάμεσα στους ελληνόφωνους, κυρίως, κατοίκους του Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου.

Το Δίλοφο ενισχύθηκε πλη-

θυσιακά από τη συνένωσή του με τρία χωριά, τα Πετρίτσια, την Πιτούρνα (ονομασία που προέρχεται από το αρομουνικό επίθετο bitimpu- και σημαίνει ηλικιωμένος, παλιός, αρχαίος) και κατόπιν το Σλάροβο (από το Ιλάροβο, Ιλάριος, Ιλαρίων κατά το Τρύφος, Τρύφων). Κατά το Λαμπρίδη Πιτούρνα σημαίνει τόπος κατακαείς ενώ το Σλάροβο σημαίνει τοποθεσία πλήρης λάκων. Τα Πετρίτσια βρίσκονταν στην περιοχή που είναι κτισμένο το παρεκκλήσι της Παναγίας της Πετρίτσιώτισσας. Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση η εικόνα της Παναγίας εξαφανίστηκε από το χωριό και βρέθηκε στο σημείο που σήμερα είναι χτισμένος ο Ιερός Ναός κοιμήσεως Θεοτόκου Διλόφου, υποδεικνύοντας την ανάγκη μετακίνησης του χωριού σε νέα περιοχή. Ως λόγος ερήμωσης του οικισμού Πετρίτσια και μετεγκατάστασής του στο σημερινό Δίλοφο φέρεται η ύπαρξη πολλών φιδιών στο μέρος που ήταν χτισμένα.

Η Πιτούρνα βρισκόταν σε λόφο κοντά στο γεφύρι του Κόκκορη απέναντι από το Κουκούλι. Σήμερα ο λόφος αυτός έχει δασωθεί. Πιθανή πυρκαγιά μπορεί να ήταν η αιτία ερήμωσης του οικισμού αυτού και μετεγκατάστασης των κατοίκων του στα χωριά Σοποτσέλι, Κουκούλι, Καπέσοβο και Τζοντήλα (Δίκορφο). Πολλές ήταν οι διενέξεις μεταξύ Σοποτσελιτών, Κουκουλιωτών και Μπαγιωτών για την κυριότητα χωραφιών στην περιοχή της Πιτούρνας. Ο Κώστας Λαζαρίδης παρουσιάζει μερικές από αυτές στο βιβλίο του για το Κουκούλι. Στις 18/9/1817 ο Δεσπότης Ιωαννίνων Γαβριήλ εξέδωσε αφορισμό σε βάρος των Σοποτσελιτών, ύστερα από παραγγελία των Κουκουλιωτών, γιατί οι πρώτοι καταπάτησαν κουκουλιώτικα χωράφια στην Πιτούρνα. Στις 31/8/1832 ο τούρκος αξιωματικός Ισμαήλ Καβαζής δίνει εντολή στους Κουκουλιώτες να στείλουν τέσσερις εκπροσώπους την επόμενη ημέρα στο

ΔΙΛΟΦΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

μέρος το σοποτσελίτικο, προκειμένου να διευθετήσουν τη διαφορά τους με τους Σοποτσελίτες. Άλλο αφοριστικό έγγραφο, αυτή τη φορά από την Ιερά Σύνοδο της Πόλης με ημερομηνία Μάιος του 1836, συγχωρεί και κηρύσσει αθώους τους Σοποτσελίτες Δήμο Πετσώνη, Ιωάννη Παπαθεοδώρου, Βασίλη Τσούρη, Μίσιο και Πρώιο που κατέθεσαν ως μάρτυρες υπέρ των Μπαγιωτών και σε βάρος των Κουκουλιωτών για χωράφια στην περιοχή της Πιτούρνας. Προφανώς οι οικογένειες των ανωτέρω κατάγονταν από την Πιτούρνα και αυτοί κλήθηκαν ως μάρτυρες γιατί γνώριζαν τα σύνορα των χωραφιών της περιοχής.

Το Σλάροβο ήταν κτισμένο σε απόσταση μισής ώρας από τη σημερινή Ελάτη. Στο χρονικό της Βοτσάς εμφανίζεται και αυτό να συμμετέχει στη συμφωνία του Βοϊνίκου και να στέλνει 18 άντρες ετησίως ως βοϊνίκηδες ή να καταβάλλει 1.000 άσπρα αντί των αντρών. Το Σλάροβο είναι καταγεγραμμένο ως ένα από τα 58 φορουπόχρεα χωριά του Ζαγορίου σε οθωμανικό φορολογικό κατάστιχο του 1564 του Ναχιγιέ Ζαγορίου του Λιβά Ιωαννίνων και εξακολουθεί να υπάρχει το 1631 κατά το Χρονικό της Βοτσάς. Συνεπώς εγκαταλείφθηκε μετά το 1631 με τους κατοίκους του να εγκαθίστανται στα χωριά Σοποτσέλι και Τζοντήλα (Δίκορφο). Η λαϊκή παράδοση θέλει το Σλάροβο να εγκαταλείπεται λόγω έλλειψης υδάτων, ύπαρξης λάκων και κατολισθήσεων. Αντίθετα τα χωριά Πετρίτσια και Πιτούρνα δεν αναφέρονται στο κατάστιχο του 1564, συνεπώς είχαν εγκαταλειφθεί νωρίτερα. Κατά τον Αναστάσιο Βλαχόπουλο η συνένωση των παραπάνω οικισμών με το Σοποτσέλι έγινε το 1583 όταν η Υψηλή Πύλη διέταξε τον καταγόμενο από την Κόνιτσα Βαλή Λουφτή Πασά των Ιωαννίνων να συγκεντρώσει τους εναπομείναντες κατοίκους του Ζαγορίου, το οποίο εξασθένησε πληθυσμιακά εξαιτίας επιδημίας πανώλης ή και για άλλους λόγους και να τους συμπύξει σε λιγότερα και πολυπληθέστερα χωριά.

Σε ανάμνηση της συνένωσης του Διλόφου με τα τρία αυτά χωριά και για να τιμηθούν οι προστάτες άγιοι το χωριό διοργάνωνε τρία πανηγύρια: το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής όπου γιορτάζανε οι οικογένειες που κατάγονταν από την Πιτούρνα, του Σωτήρος όπου γιορτάζανε οι οικογένειες που κατάγονταν από το Σλάροβο και της Παναγίας για τις οικογένειες από τα Πετρίτσια. Όμως η συνένωση των χωριών αυτών με τον οικισμό του Σοποτσελίου και η εγκατάσταση των νέων κατοίκων σε αυτό δεν έγινε επί ίσοις όροις. Οι παλιότεροι κάτοικοι του οικισμού κράτησαν το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης με αποτέλεσμα την ανισοκατανομή των ιδιοκτησιών μεταξύ των χωριανών.

Η μετέπειτα ιστορία του Διλόφου ήταν παρόμοια με αυτή των υπόλοιπων χωριών του Ζαγορίου. Οι άντρες μετανάστευσαν καταρχήν στην Πόλη, κατόπιν στη Ρουμανία και προς το τέλος του 19ου αιώνα στην Αίγυπτο. Σε μια πρόχειρη καταγραφή της ιστορίας των οικογενειών του χωριού υπήρχαν δεκαεπτά οικογένειες που είχαν άντρες μετανάστες στην Αίγυπτο, επτά οικογένειες με άντρες μετανάστες στη Ρουμανία, και μια οικογένεια με άντρες μετανάστες στη Σμύρνη. Επίσης πέντε οικογένειες δραστηριοποιούνταν εμπορικά στα Ιωάννινα και μία στη Θεσσαλονίκη και στην Αθήνα. Το συχνότερο επάγγελμα που ασκούσαν ήταν αυτό του αρτοποιού και το εμπόριο αλεύρων. Με τα χρόνια και λόγω της οικονομικής ευρωστίας πολλών οικογενειών, αρκετοί σπουδάζανε γιατροί (Βασίλειος και Γεώργιος Μιχαηλίδης, Κωνσταντίνος Παλιός, Κωνσταντίνος Νουτσόπουλος, Κοσμάς Ιωαννίδης, Γ. Μπεκναρίδης), φαρμακοποιοί (Θεόδωρος και Κώστας Ιωαννίδης, Άρτεμις Θεοπίστου), οι δε άντρες της οικογένειας Γκαστή άσκησαν το επάγγελμα του συμβολαιογράφου και του δικηγόρου στα Ιωάννινα. Από πίνακα που περιέ-

χεται στο βιβλίο του Βασίλη Δαλκαβούκη «Μετοικεσίες Ζαγορισίων (1750-1922)» το χρονικό διάστημα 1913-1922 υπήρχαν 49 Διλοφιώτες που είχαν μεταναστεύσει στο εξωτερικό. Σύμφωνα με αυτόν 9 ζούσαν στη Ρουμανία, 8 στη Μικρά Ασία, 30 στην Αίγυπτο, ένας στο Σουδάν και ένας σε άλλη χώρα της Αφρικής. Τα επαγγέλματα που ασκούσαν ήταν τα εξής: 7 ήταν έμποροι, ένας παντοπώλης, 2 οινοπώλες, ένας αρτοποιός, 29 αρτοποιοί, ένας οινοπνευματοποιός, 7 υπάλληλοι και ένας γραμματέας.

Ο πλουτισμός από τη μετανάστευση είχε αντίκτυπο στην αρχιτεκτονική των σπιτιών του χωριού. Τα μικρά σπίτια των ποιμένων χτισμένα εξ ολοκλήρου από σκούρα (καφετί) πέτρα αντικαταστάθηκαν από μεγάλα αρχοντικά με άσπρη πέτρα για τη λιθοδομή και μαύρη σχιστόπλακα στις στέγες. Κοντά στο χωριό υπήρχαν δύο νταμάρια. Το πρώτο ήταν στην περιοχή του ξεροποτάμου που βρίσκεται ενάμιση χιλιόμετρο μακριά από το χωριό, κοντά στο ξεκλήσι του Αη Μηνά, προς την κατεύθυνση που ήταν χτισμένο το Σλάροβο. Από εκεί προμηθεύονταν τις σκούρες πέτρες, τις πλάκες για τις στέγες των οικημάτων και τα καπάκια για τα σκακιά. Το δεύτερο ήταν στο λόφο Λεύκα προς την κατεύθυνση της Βίτσας. Από εκεί εξορύσσονταν την άσπρη πέτρα των τοίχων. Πολλά ήταν και τα κοινόχρηστα κτίρια που χτίστηκαν με δωρεές συγχωριανών. Χάρη στις ευεργεσίες ευπόρων χωριανών χτίστηκαν σχολεία, η κεντρική εκκλησία του χωριού, τα κωδωνοστάσια, παρεκκλήσια και βρύσες.

Οι μεγάλες ιστορικές εξελίξεις των αρχών του 20ου αιώνα είχαν μεγάλο αντίκτυπο στο Δίλοφο. Η απελευθέρωση του νομού Ιωαννίνων το 1913 και η συνένωσή του με το ελληνικό κράτος οδήγησε πολλούς στη επιστροφή στην Ελλάδα και στη μόνιμη εγκατάστασή του σε πόλεις όπως τα Ιωάννινα και η

Αθήνα. Η εγκαθίδρυση κομμουνιστικού καθεστώτος στη Ρουμανία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και η διακυβέρνηση της Αιγύπτου από το Νάσερ (1952-1970) με τις κρατικοποιήσεις βιομηχανιών και μετοχών είχαν ως συνέπεια να χαθούν σημαντικά περιουσιακά στοιχεία και να μειωθεί η οικονομική ευρωστία των οικογενειών του χωριού. Χαρακτηριστική περίπτωση ήταν η κρατικοποίηση της διώρυγας του Σουέζ και η κατάρρευση της αξίας των σχετικών μετοχών που κατείχαν χωριανοί εκείνης της εποχής. Οι Διλοφιώτες πλέον στην πλειοψηφία τους προτίμησαν το επάγγελμα του δημοσίου υπαλλήλου στο ελληνικό κράτος. Υπήρχε και ένας μικρός αριθμός κτηνοτρόφων. Η αστυφιλία που επικράτησε στην Ελλάδα μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο εξασθένησε πληθυσμιακά το Δίλοφο και το μετέτρεψε σε τόπο διακοπών. Δυστυχώς πολλές οικογένειες εγκατέλειψαν μόνιμα το χωριό και πολλά αρχοντικά κατέρρευσαν.

Την τελευταία εικοσαετία επιλέχθηκε από την Πολιτεία ως τρόπος διάσωσης των οικισμών του Ζαγορίου ο τουρισμός. Υπήρξαν αρκετές επιδοτήσεις για ανέγερση ή μετατροπή κτιρίων σε τουριστικά καταλύματα σε όλη την περιοχή του Ζαγορίου. Το Δίλοφο δεν αποτέλεσε εξαίρεση. Επενδυτές που δεν κατάγονται από το χωριό αγόρασαν ακίνητα και προχώρησαν στη μετατροπή τους σε ξενώνες. Χτίστηκε και ένα εστιατόριο. Σημαντικός αριθμός σπιτιών πουλήθηκαν σε τρίτους που γοητεύτηκαν από την αρχιτεκτονική κληρονομιά και το φυσικό περιβάλλον του χωριού και τα χρησιμοποιούν ως εξοχικά. Σταθμό στην πρόσφατη ιστορία του Διλόφου αποτέλεσε το σήριαλ «Άγγιγμα Ψυχής» σε σκηνοθεσία του Μανώσου Μανουσάκη που προβλήθηκε στο κανάλι Αντέννα την περίοδο 1998-1999. Μεγάλο μέρος της σειράς γυρίστηκε στο Δίλοφο. Η δημοφιλής σειρά, με πρωταγωνιστές το Σταύρο Ζαλά και τη Θεοφάνια Παπαθωμά, έκανε ευρύτερα γνωστό το χωριό με μεγάλα πλήθη να επισκέπτονται

τον οικισμό το χρόνο μετά την προβολή της σειράς.

Για τη δημογραφική εξέλιξη του Διλόφου διαθέτουμε τα εξής στοιχεία: Το πρώτο πλήγμα, που οδήγησε κάποιες οικογένειες να εγκαταλείψουν οριστικά τη γενέθλια γη, ήταν η ληστεία και οι απαγωγές για λύτρα, φαινόμενα που ήταν σε έξαρση την περίοδο 1878-1883. Σύμφωνα με το Λαμπριδί επτά οικογένειες εγκατέλειψαν οριστικά το Σομποτσέλι γι' αυτό το λόγο. Έγινε απόπειρα απαγωγής του νεαρού τότε Βασιλείου Μιχαηλίδη, ο οποίος διέφυγε από την πίσω πόρτα του σπιτιού του. Επίσης ληστές δολοφόνησαν έναν από τους ευεργέτες του χωριού, τον Ιωάννη Μπασσά και έκαψαν το σπίτι του γύρω στο 1904. Τα ερείπια του σπιτιού του με εμφανή τα σημάδια από την πυρκαγιά βρέθηκαν το 2007 κατά την ανοικοδόμηση της κουζίνας της οικίας Φρίξου Νούσια. Ο πληθυσμός του οικισμού ήταν 500 κάτοικοι το 1812, 450 το 1856, 550 το 1868, 500 το 1973-74, 437 το 1902, 265 το 1913 και 140 το 1940. Ο αριθμός των οικογενειών ήταν 100 το 1812, 90 το 1856, 116 το 1868, 118 το 1895, 80 το 1905 και 50 το 1940. Κατά το σχολικό επιθεωρητή Αλέξανδρο Καθάρειο οι μόνιμοι κάτοικοι του Διλόφου ανέρχονταν σε 420 το 1913. Το 1981 ζούσαν στο Δίλοφο 15 με 20 άτομα το χειμώνα και 120 άτομα το καλοκαίρι. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 το Δίλοφο είχε 39 μόνιμους κατοίκους. Στην πραγματικότητα όμως οι μόνιμοι κάτοικοι είναι πολύ λιγότεροι το χειμώνα. Το καλοκαίρι στο πανηγύρι του δεκαπενταύγουστου μαζεύονται πάνω από εκατό άτομα.

Ο οικισμός αποτελείται από δύο μαχαλάδες, τον Πάνω και τον Κάτω Μαχαλά. Στο κέντρο του οικισμού βρίσκεται η πλατεία του ή μεσοχώρι με τον πλάτανο να χρονολογείται περίπου από την ίδρυσή του. Ο πλάτανος χτυπήθηκε από κεραυνό που έσκισε τον κορμό του τη δεκαετία του 1970. Ο Κάτω Μαχαλάς έχει δύο σκέλη. Διακλαδίζεται πριν την πλατεία. Τα σπίτια του δεύτερου (πιο απομακρυσμένου) σκέλους είναι

ΔΙΛΟΦΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ορατά από την είσοδο του χωριού. Ανεβαίνοντας προς τον Πάνω Μαχαλά, τα δύο σοκάκια σχηματίζουν διχάλα γύρω από τον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου για να ενωθούν στη συνέχεια. Ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου στη σημερινή του μορφή δεσπόζει στο χώρο. Είναι το μεγαλύτερο κτίριο του χωριού και ανοικοδομήθηκε το 1899 σε σχέδια του γνωστού αρχιτέκτονα της εποχής Περικλή Μελίρρυτου. Το κεντρικό σοκάκι του χωριού συνεχίζει χωρίς σοβαρές διακλαδώσεις μετά την εκκλησία και καταλήγει στα τελευταία σπίτια του χωριού. Παραπάνω μπορεί να δει κανείς κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις (μαντρί, μελίσσια), το παλιό αλώνι ιδιοκτησίας της οικογένειας Νουτσοπούλου, το παρεκκλήσι του Αη Γιάννη και το μονοπάτι προς τη Βίτσα.

Παράλληλα με τον κυρίως όγκο του χωριού, στους πρόποδες του λόφου Κρι βρίσκεται η συνοικία Κακκαβού με εντυπωσιακή θέα. Στη συνοικία αυτή έμεναν παλιότερα σε μικρά οικήματα οι βοσκοί και ο σιδερωτή Αλέξανδρο Καθάρειο οι μόνιμοι κάτοικοι του Διλόφου είχαν έντονα ταξικά χαρακτηριστικά. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η ιστορία της οικογένειας Πασχάλη που το σπίτι της βρίσκεται στο δεύτερο ψηλότερο σημείο της συνοικίας αυτής. Το σπίτι αυτό αρχικά ανήκε στον λεγόμενο Κακοτέλη Πασχάλη που ήταν τζομπάνης από το Σούλι. Το παλιότερο τμήμα του σπιτιού διακρίνεται στη δεξιά πλευρά. Οι τοίχοι του είναι χτισμένοι με καφετιά πέτρα. Επεκτάθηκε όταν οι απόγονοι πλούτισαν και ακολούθησαν τον τρόπο ζωής των υπόλοιπων Σομποτσελιτών. Μεταναστεύσαν στο Κάιρο. Επέκτειναν το σπίτι άλλες δύο φορές. Οι λίθοι της τοιχοποιίας των επεκτάσεων ήταν λευκού χρώματος. Όσο για το κτίριο που βρίσκεται στο

ψηλότερο σημείο είναι μια καλύβα, τα λεγόμενα Χαίρια όπου έμεναν οι βοσκοί του χωριού.

Το επίκεντρο της ζωής του χωριού βρισκόταν φυσικά στην πλατεία. Εκεί τα περισσότερα σπίτια που είχαν πρόσοψη σε αυτή διέθεταν μικρά μαγαζιά στο μπροστινό μέρος. Έτσι στην πλατεία υπήρχαν αρτοποιείο, σφαγείο, τσαγκάρικο, πεταλωτήριο και τα λεγόμενα αμελικά κάτω από το σχολείο. Τα αμελικά εφάπτονταν στον τοίχο της Αναγνωστοπούλειου Σχολής, του ελληνοδιδασκαλείου αρρένων του χωριού, που βλέπει προς την πλευρά της πλατείας. Τα αμελικά αποτελούνταν από τρία δωμάτια. Το ένα βρισκόταν προς τη μεριά της οικίας Βακόλα και τα άλλα στην πλευρά που βρίσκεται κοντά στο πηγάδι που είναι γνωστό ως σεροπήγαδο. Εκεί οι πραγματευτές φέρνανε τα λάδια. Κάτω βάζανε τα άλογα γιατί τα εμπορεύματα τα φέρνανε με ζώα. Στα αμελικά έμενε για χρόνια η οικογένεια Λέτσου που έβοσκε τα γελάδια του χωριού. Τα αμελικά δε σώζονται σήμερα. Στη θέση τους κατασκευάστηκε πλακόστρωτο.

Στη σημερινή ιδιοκτησία Γεωργίου Παπαγεωργίου ήταν εγκατεστημένος ο γανωτής, ο Μάνθος από το Μπαμπούρι Φιλιατών. Εκεί το Πάσχα γανώνανε τις κατσαρόλες και τα ταψιά. Στην ιδιοκτησία Γκαστή δίπλα από την πλατεία παίζονταν παραστάσεις καραγκιόζη. Επίσης επί τουρκοκρατίας λειτουργούσε δικαστήριο στην οικία Λούλη που ήταν γνωστή για την εξωτερική τοιχογραφία της Σεβαστούπολης (πόλης της Κριμαίας).

Στην είσοδο του χωριού υπήρχαν πολυάριθμοι κήποι. Εκεί ήταν η βρύση Μουτσιαάλες, την οποία έκτισε το 1727 ο Κωνσταντίνος Νούτσος. Η πέτρα της τοιχοποιίας ήταν σκουρή. Τμήματα της λιθοδομής σώζονται μέχρι σήμερα. Η βρύση αυτή ήταν κτισμένη σε σχετικό βάθος. Όπως μαρτυρούν φωτογραφίες των αρχών του εικοστού αιώνα, το ύψος της στέγης

της ήταν λίγο πάνω από το ύψος του εδάφους. Το νερό της βρύσης διοχετευόταν σε ένα πηγάδι και μετά σε αυλάκι που το γυρνούσαν στους κήπους. Πολλά από τα πηγάδια που βρίσκονταν στους κήπους δεν είχαν νερό και γέμιζαν από το αυλάκι. Στους κήπους καλλιεργούσαν ντομάτες, αγγουριές, φασολιές και κολοκυθίες που τις κόβανε προς το χειμώνα. Καλλιεργούσαν επίσης κρεμμύδια και λάχανα. Σε αρκετούς κήπους υπήρχαν οπωροφόρα δέντρα: μηλιές, λεφτοκαρυές, κερασιές και κορομηλιές. Οι περισσότεροι κήποι δυστυχώς έχουν εγκαταλειφθεί. Αν όμως καθαριστούν από τη βλάστηση και ξανακαλλιεργηθούν, θα αποτελέσουν ένα εντυπωσιακό θέαμα.

Λιγότεροι κήποι υπήρχαν και κάτω από τη βρύση Πετσώνη. Η βρύση αυτή χτίστηκε το 1807 από το Θεόδωρο Πετσώνη και σώζεται μέχρι σήμερα. Οι πέτρες της τοιχοποιίας είναι άσπρες και κοντά στην οροφή είναι σκαλισμένη εικόνα του Αγίου Γεωργίου έφιππου, να σκοτώνει το δράκο. Και εδώ το νερό διοχετευόταν στους κήπους μέσω αύλακα. Πιο έξω από το χωριό υπήρχαν αμπέλια με τη γνωστή ποικιλία ντεμπίνα και λιβάδια με οπωροφόρα δέντρα (μηλιές, καρυδιές, κυδωνιές...) Σε πολλές οικίες σώζονται μεγάλα βαρέλια που μαρτυρούν αξιοσημείωτη παραγωγή κρασιού. Υπήρχε μικρή παραγωγή μεταξιού. Κοντά στο ποτάμι, προς την κατεύθυνση του Κουκουλίου, στην περιοχή Φτέρες καλλιεργούσαν καλαμπόκι, ρεβύθια και φακές. Εκεί σώζονται τα ερείπια του παλιού μύλου του χωριού. Κάθε οικογένεια είχε μικρό αριθμό αιγοπροβάτων τα οποία έβοσκαν οι τζομπάνηδες του χωριού, στους οποίους αναφερθήκαμε πιο πάνω. Η καλλιέργεια σιτηρών είχε εγκαταλειφθεί τον 20ο αιώνα, αλλά λογικά θα υπήρχαν σχετικές καλλιέργειες κοντά στα αλώνια σε προηγούμενους αιώνες.

(Συνεχίζεται)

Τα ταμπάκικα των Ιωαννίνων

Με αφορμή φωτογραφία στο Facebook ομάδας ταμπάκων εργατών, του μεροκάματου και του μόχθου, κατάκοπων από την κούραση, ξάπλα στο πεζοδρόμιο, αναπόλησα επαγγέλματα που η εποχή μας αρκετά απ' αυτά τα εξαφάνισε, επαγγέλματα που ανθούσαν παλαιότερα γύρω από την αγαπημένη μου και αξέχαστη περιοχή του γυαλί καφενέ, την Ανεξαρτησίας, την Καλάρη, μέχρι και τα ταμπάκικα.

Ο γυαλί καφενές, ήταν μια ζωντανή περιοχή στην οποία είχαν εγκατασταθεί κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου και μετέπειτα πολλοί Ζαγορίσιοι.

Έρχονται στη σκέψη μου κάποια χάνια, πανδοχεία, τα οποία προσέφεραν μεγάλες υπηρεσίες στους ανθρώπους, τόσο σαν ξενοδοχεία πανδοχεία για ύπνο όσο και για σταυλισμό των ζώων. Σε αρκετά απ' αυτά λειτουργούσε μαγειρείο με αρκετά φαγητά, κυρίως φακές, φασουλάδα, γίγαντες με χόρτα, ψάρια λίμνης και τσίμες, κάτι μικρούτσικα ψαράκια πολύ νόστιμα μαγειρευτά στο ταψί με λίγα πράσα.

Πολλοί άνθρωποι φιλοξενήθηκαν σ' αυτά τα ξενοδοχεία, ΔΩΔΩΝΗ, στου Βρόσγου και στην απέναντι μεριά του Ζιαραβίνα, στο οποίο κατά κανόνα σύχναζαν οι καμπίσιοι.

Πολλά και αξέχαστα για τους παλαιούς τα παντοπωλεία της περιοχής Παπαγεωργίου, Ραυτόπουλου, Σίκλα, Γιούλα Κομπάρου. Δίπλα στο

παντοπωλείο Ραυτόπουλου το καφενείο Πούρλη, μόνιμο στέκι των Ζαγορίσιων, για μουχαμπέτι, τάβλι, ξερή και κατ' επανάληψη κουβέντα για τα χωριά, που όλοι τους νοσταλγούσαν και κάτι είχαν να πουν.

Περπατώντας την Ανεξαρτησίας και αμέσως μετά το γυαλί καφενέ του Τζοβαντάρη, το βιβλιοπωλείο Κουμπλομάτη και λίγο πιο κάτω του Κιτσία, το οποίο στη συνέχεια ανέλαβε η θυγατέρα του Ολυμπία, η οποία μετέπειτα άνοιξε μεγάλο βιβλιοχαρτοπωλείο στην οδό Σταδίου των Αθηνών. Επί της Ανεξαρτησίας και δίπλα στο βιβλιοπωλείο Κιτσία, το υποδηματοποιείο Ευαγγέλου, υποδηματοποιείο στο οποίο με το έμπειρο τότε προσωπικό του, έφτιαχνε υποδήματα κατόπιν παραγγελίας, έπαιρνε τα μέτρα των ποδιών του πελάτη σ' ένα χαρτόνι με το μολύβι και σε εύλογο χρονικό διάστημα παρέδιδε τα παπούτσια.

Μετά από αρκετά χρόνια εμφανίστηκε το κατάστημα Λύτη στο γυαλί καφενέ με τα έτοιμα υποδήματα.

Πώς μπορεί κάποιος να ξεχάσει τα Χαλκουργεία, αρκετά καταστήματα που όλη ημέρα, έμπειροι τεχνίτες χτυπούσαν αδιάκοπα μέταλλα και χαλκώματα, φτιάχνοντας διάφορα οικιακά σκεύη, ταψιά, τηγάνια, μπαγράτσια διάφορα, καζάνια, κουδούνια, μέχρι και καμπάνες. Προς το τέλος της Ανεξαρτησίας και επί της οδού Κανάρη, αρκετά φανοποιεία και φτάνουμε μετά βέβαια το εστιατόριο Ντίβα στα βαρελάδικα, με τα παντός είδους αντι-κείμενα ξύλου, βαρέλια, διάφορα ξύλινα δοχεία, κουτάλες, κλήτσες και σαμάρια.

Τέρμα στη λίμνη, τα Ταμπάκικα, όπου οι ταμπάκοι, ολημερίς πάλευαν και επεξεργάζονταν τα δέρματα, σχεδόν ημίγυμνοι, με τα μακριά βρακιά τους, όπως με τον καλύτερο τρόπο αποτυπώνει και περι-

γράφει ο μεγάλος Γιαννιώτης Δημήτρης Χατζής στο βιβλίο του «Η ΜΙΚΡΗ ΜΑΣ ΠΟΛΗ» από το οποίο μεταφέρω απόσπασμα, όπως ο ίδιος Δημήτρης Χατζής περιγράφει:

«Γαλαζοπράσινη και βαθιά, δίπλα στη μικρή πόλη, απλώς

Του Μάκη Κομπάρου

νεται η λίμνη. Μέσα στα νερά της καθρεφτίζει τα ψηλά του τα τείχη το παλιό, μεσαιωνικό και —θέλουν να λεν— ακόμα παλιότερο κάστρο της.

Πίσω απ' την ανατολική πλευρά του κάστρου, στην άκρη-άκρη της λίμνης, πάνω στη όχτη της, βρισκόταν ο μαχαλάς των ταμπάκων. Έτσι τα λέγανε τα βυρσοδεψεία. Και ταμπούκους λέγανε τους βυρσοδέψες.

Σ' όλο το μήκος του μαχαλά, μέσα στο νερό της λίμνης, αραδιάζανε τα τομάρια, τεζαρισμένα καλά σε ξύλινα τελάρα και τα παίρναν ύστερα, άμα μούλιαζαν και τα αργάζανε μέσα στ' αργαστήρια - στα ταμπάκικα.

Όλα θα 'τανε καμιά δεκαπενταριά-είκοσι αυτά τα αργαστήρια, λιθόκτιστα, δίπατα όλα, με θολωτές μεγάλες πόρτες, στη σειρά κι ακουμπισμένα στα τείχη του κάστρου. Το κάτω πάτωμα είχε τα παράθυρα μικρά, σαν πολεμίστρες. Ήταν όλο ένα μεγάλο χαγιάτι πλακόστρωτο, με κάτι ξύλινες σκάφες από δω κι από κει.

Μέσα σ' αυτά τα χαγιάτια, κάνα ξυπόλυτοι, κάνα με κάτι μεγάλα πηδήματα και ξεβράκωτοι —δηλαδή μονάχα με το βρακί τους— δούλευαν οι ταμπάκοι τα δέρματα.

Τ' απάνω πάτωμα πρόβαλλε στο δρόμο κάπου μισό μέτρο παραέξω απ' το κάτω κι είχε τα παράθυρα μεγάλα — είδος βενετσιάνικα. Ήτανε το κατοικίό τους εκεί κι ανέβαιναν από μια μικρή ξύλινη σκάλα μέσ'

απ' τα αργαστήρια. Ο τόπος όλος τριγύρω βρωμοκόπαγε την ξυνή δριμύλα του τομαριού.

Οι ταμπάκοι παينةύονταν πως ήταν από τους παλαιότερους κατοίκους αυτής της πόλης και πως ήταν όλοι τους αρχόντοι «καστρινοί» που τους πέταξαν οι Τούρκοι απ' το κάστρο ύστερα απ' την επανάσταση του Σκυλόσοφου, στα 1612.

Τα νταραβέρια τους ωστόσο με την πόλη ήτανε πολύ λιγοστά. Σχεδόν ποτέ δεν ανέβαιναν «απάνω» αν δεν είχανε κάποια δουλειά. Καταφρονούσανε τους καινούργιους κατοίκους της και μπορεί κανένας να πει πως μήτε τους ήξεραν τους μαχαλάδες που φτιάσαν οι μικρασιάτες πρόσφυγες. Έμεναν εκεί, πίσω από το κάστρο, ένας κόσμος ξεχωριστός και κλεισμένος. Τελειωμένος».

Λίγο παραπάνω απ' τα δικά τους τ' αργαστήρια ήτανε τα ξυλάδικα. Μετσοβίτες και Ζαγορίσιοι —απ' τα βλαχοζάγορα— δούλευαν εκεί. Οι ταμπάκοι δεν είχανε κανένα νταραβέρι μαζί τους. Δυο δρόμους, παραπάνω, οι βαρελάδες, μετσοβίτες και βλάχοι κι αυτοί, Βωβουσιώτες και Ντομπρινοβίτες κοπανούσανε χρόνια εκεί πέρα, απάνω στα ρόμπολα και τις οξίες, με τα ξύλινα σφυριά τους, τον ίδιο μόχτο. Οι ταμπάκοι τους ξέρανε, τους καλημέριζαν, διαφορές δεν είχαν μαζί τους και πάρε-δώσε δεν είχαν. Ήταν, βλέπεις «νταρτσσαναράι-οι» ήγουν χωριάτες. Λίγο παρακάτω, δίπλα στ' αργαστήριά τους ήταν η Σκάλα. Τα μεγάλα καΐκια της λίμνης, σκαφιδωτά και αργοκίνητα, ξεφορτώναν εκεί, απ' τα χωριά που βρισκόταν αγνάγια, καυσόξυλα, σφαχτά, τυριά, βουτυράτα και τέτοια. Οι ταμπάκοι ψωνίζαν άμα χρειαζότανε κάτι μα και εκεί δεν είχανε πολλά νταραβέρια, τι νταραβέρια με τους χωριάτες. Τα βράδια πηγαίνανε σε δικά τους κρασοπουλιά όπου δεν πατούσαν χωριάτες.

ANNA ΣΟΛ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
- ΛΑΠΠΑ

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΑΡΧΕΙΟ ΘΩΜΑ ΛΕΚΚΟΥ

ΧΡ. ΠΑΤΣΗ 6 (ΠΛ. ΠΑΡΓΗΣ)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΗΛ./FAX 26515 54414

KIN. 6977035045

e-mail: anna.kost96@yahoo.gr

Η προοπτική της ένταξης του Ζαγορίου στον κατάλογο προστατευόμενων περιοχών της UNESCO

Ανήκοντας στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών, η UNESCO ιδρύθηκε στις 16 Νοεμβρίου του 1945 και έκτοτε έχει την έδρα της στο Παρίσι, αριθμώντας σήμερα 193 κράτη-μέλη και 11 ακόμα συνδεδεμένα μέλη. αποτελεί κέντρο συνάντησης κι επικοινωνίας λαών και πολιτισμών ενώ ένα εκ των βασικών της αντικειμένων είναι η περιφρούρηση της **υλικής και άυλης παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς**. Η χώρα μας, ιδρυτικό μέλος του Οργανισμού, μετρά σήμερα 18 αναγνωρισμένα μνημεία, με την πρώτη εγγραφή να πραγματοποιείται το 1986 αφορώντας στο ναό του Επικούρειου Απόλλωνος στις Βάσες του Νομού Ηλείας. Η δε τελευταία ένταξη, αφορά στον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2016. Συνολικά, ο Οργανισμός αριθμεί σήμερα 1122 ενταγμένα στις λίστες του μνημεία, διάσπαρτα σε 167 κράτη-μέλη του. Από τις 16 Ιανουαρίου του 2014 η Ελλάδα υπέβαλε, μέσω της μόνιμης επιτροπής στον Οργανισμό, την αρχική πρόταση για την ένταξη 14 ακόμα μνημείων. Μεταξύ αυτών και το φάκελο που αφορά στην περιοχή του Ζαγορίου.

Μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και την ανοικοδόμηση της Ευρώπης, η ανάπτυξη, η ευδαιμονία και η εκπλήρωση των βασικών αναγκών για την πλειονότητα των πληθυσμών του δυτικού κόσμου, οδήγησαν στην τόνωση του ενδιαφέροντος για την πολιτιστική κληρονομιά και τη διάσωσή της. Ο άνθρωπος διαπίστωσε ότι η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και των υλικών ή άυλων πολιτιστικών αγαθών, συμβάλουν στη γνώση και την κατανόηση της ιστορικής εξέλιξης, καθώς και στην προστασία της κληρονομιάς αυτής είναι μια υπόθεση απαιτητική, δύσκολη και κοστοβόρα. Ειδικά στις μέρες μας, η παγκόσμια και ιδιαι-

τέρως η ελληνική οικονομική κρίση, δημιουργούν περαιτέρω δυσκολίες και προβληματισμούς. Οι προτεραιότητες σαφώς και αλλάζουν σε περιόδους κρίσεων, με την αναπροσαρμογή των στόχων να επηρεάζει αρνητικά τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς αυτής είναι μια υπόθεση απαιτητική, δύσκολη και κοστοβόρα. Ειδικά στις μέρες μας, η παγκόσμια και ιδιαιτέρως η ελληνική οικονομική κρίση, δημιουργούν περαιτέρω δυσκολίες και προβληματισμούς. Οι προτεραιότητες σαφώς και αλλάζουν σε περιόδους κρίσεων, με την αναπροσαρμογή των στόχων να επηρεάζει αρνητικά τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, τόσο μέσω των περικοπών των σχετικών εθνικών κονδυλίων, όσο και με τη χαλάρωση του ελεγκτικού μηχανισμού προστασίας της. Έτσι λοιπόν, για έναν επιπλέον λόγο, η ένταξη ενός μνημείου ή μιας περιοχής σήμερα στη λίστα των μνημείων της UNESCO αποτελεί αναγκαιότητα, είτε για την εξασφάλιση επιπλέον κονδυλίων, είτε απλώς για την ύπαρξη ενός Οργανισμού διεθνούς κύρους που μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλεια και προστασία από περαιτέρω κακοποίηση και καταστροφή.

Σε ένα έντονα ασταθές διεθνές περιβάλλον, με πρωταγωνιστές τη συνεχή μετακίνηση πληθυσμών και την κακώς εννοούμενη παγκοσμιοποίηση, η διατήρηση και ανάδειξη της ιδιαίτερης πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής μας, συνδέεται άμεσα με την ακτινοβολία της σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο. Σ' αυτό το πλαίσιο, η προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς αποτελεί αναγκαιότητα και όχι περιττό έξοδο ή πολυτέλεια.

Τα μνημεία που προστατεύονται από την UNESCO πληρούν έστω και ένα από τα δέκα κριτήρια που έχει θεσπίσει ο Οργανισμός προκειμένου να τα εγγρά-

ψει στη λίστα του. Είναι περιττό να αναφερθούμε εκτενέστερα, ιδιαίτερα από τη στιγμή που το Ζαγόρι πληροί επισήμως τα 4 από αυτά (και κατά την άποψη του γράφοντος περισσότερα από 4). Πιο συγκεκριμένα, θεωρείται ότι η περιοχή μας πληροί τις προϋποθέσεις υπ. αριθμ. 3, 5, 9 & 10 οι οποίες αφορούν στα κάτωθι:

**Γράφει ο
Μιχάλης Γρ. Κόκκορος**

- Να φέρει μια μοναδική ή τουλάχιστον εξαιρετική μαρτυρία για κάποια πολιτισμική παράδοση, ζώντα ή εξαφανισμένου πολιτισμού.
- Να αποτελεί σημαντικό παράδειγμα παραδοσιακής ανθρώπινης εγκατάστασης, χερσαίας ή θαλάσσιας χρήσης αντιπροσωπευτικής πολιτισμού ή ανθρώπινης αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον ιδιαίτερα όταν το τελευταίο έχει γίνει εύαλτο υπό την πίεση ανεπίστροφων αλλαγών.
- Να είναι ιδιάζοντα παραδείγματα σημαντικών εν εξελίξει οικολογικών και βιολογικών διαδικασιών στην εξέλιξη και ανάπτυξη οικοσυστημάτων χερσαίων, γλυκού ύδατος, παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων και κοινοτήτων φυτών και ζώων.
- Να περιέχει τα σημαντικότερα φυσικά ενδιαίτηματα συντήρησης της βιοποικιλότητας, να περιλαμβάνει απειλούμενα είδη παγκόσμιας αξίας από την άποψη της επιστήμης ή της συντήρησης του είδους.

Αναφορικά με τα ανωτέρω, θεωρείται ότι:

α) Τα Ζαγοροχώρια αποτελούν μια εξαιρετικά σημαντική μαρτυρία πολιτιστικής παράδοσης συνυφασμένης με την ιδιαιτερότητα του ορεινού τοπίου. Οι παραγωγικές δραστηριότη-

τες των κατοίκων ρυθμίζονται από τους περιορισμούς διαβίωσης σε μια ορεινή περιοχή, αποτελώντας ένα εξαιρετικό παράδειγμα μιας κοινωνίας που έχει αναπτύξει μια ιδιαίτερη κουλτούρα αυτάρκειας.

β) Η ιδιαίτερη αρχιτεκτονική παράδοση των χωριών του Ζαγορίου συνδέεται άμεσα με τις παραδόσεις της κοινωνικής οργάνωσης, της τεχνικής εξειδίκευσης και των πολιτιστικών πρακτικών των διάφορων πληθυσμιακών ομάδων, όλες ενσωματωμένες στη μοναδική πολιτιστική έκφραση του Ζαγορίου.

γ) Η Βόρεια Πίνδος φιλοξενεί πολλά γηγενή οικοσυστήματα, στα οποία μπορεί κανείς να παρακολουθήσει την εξελικτική πρόοδο των ειδών. Αρχαία δάση οξιάς, περιέχουν μια ανεκτίμητη δεξαμενή γενετικού υλικού που παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ιστορία και εξέλιξη των ειδών σε συνάρτηση με τις μεταβολές του φυσικού περιβάλλοντος.

δ) Το εθνικό πάρκο της Βόρειας Πίνδος φιλοξενεί πολλά σπάνια και ενδημικά είδη χλωρίδας ιδιαίτερης οικολογικής αξίας, τόσο για την επιστήμη όσο και για αυτή καθαυτή την επιβίωσή τους. Βασικό χαρακτηριστικό της περιοχής είναι το πλήθος των ενδημικών φυτών, κάτι που οφείλεται στην ιδιαίτερη γεωμορφολογία, τη σχετική απομόνωση και το μεγάλο υψόμετρο πολλών τοποθεσιών. Σε αυτό το αλπικό και υποαλπικό περιβάλλον, έχουν αναπτυχθεί μοναδικοί βιότοποι σπάνιων φυτών που απαιτούν προστασία και κατάλληλη διαχείριση.

Ως «μικτή περιοχή πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς», τα Ζαγοροχώρια πληρούν τα απαιτούμενα κριτήρια γνησιότητας και ακεραιότητας που έχει θεσπίσει ο Οργανισμός. Πολλά χωριά της περιοχής έχουν χαρακτηριστεί από το Υπουργείο Πολιτισμού ως «μνημεία» εξαιτίας της καλής κατάστασης

Η προοπτική της ένταξης του Ζαγορίου στον κατάλογο προστατευόμενων περιοχών της UNESCO

στην οποία διατηρούνται.

Σε ότι αφορά τη σύγκριση με παρόμοιες τοποθεσίες της ευρύτερης περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και εφόσον δεν υπάρχει ανάλογη εγγραφή στη λίστα των μνημείων της UNESCO, αναγνωρίζεται ότι το Ζαγόρι έχει μια μοναδικότητα, η οποία έγκειται στο αποτύπωμα του ιδιαίτερου πολιτιστικού και ιστορικού τους ταξιδιού στο χρόνο, έτσι όπως είναι εμφανές τόσο στο ανθρωπογενές, όσο και στο φυσικό περιβάλλον. Οι αυτόνομες και αυτάρκεις κοινότητες δεν προστατεύτηκαν από τείχη αλλά από τα φυσικά όρια που τις περιβάλλουν, ήτοι τα ποτάμια, τις βαθιές χαράδρες και τις απότομες πλαγιές.

Η UNESCO, ως διεθνής Οργανισμός, διαθέτει κύρος που αναγνωρίζεται παγκόσμια, ενώ δύναται να παρέχει οικονομική βοήθεια και τεχνική υποστήριξη για τη διάσωση και ανάδειξη μνημείων ή τόπων παγκόσμιας σημασίας. Η καταγραφή ενός μνημείου ή μιας τοποθεσίας στον κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς προσφέρει παγκόσμια αναγνώριση, αναδεικνύοντας παράλληλα την οικουμενική του σπουδαιότητα.

Εκτός όμως από τα προφανή οφέλη της ένταξης, με τη διαφύλαξη της άυλης και υλικής ιστορικής αξίας, προκύπτει μια σειρά ωφελημάτων που συνοψίζονται στα παρακάτω.

– Η ιστοσελίδα της UNESCO στο διαδίκτυο δέχεται μερικά εκατομμύρια επισκεπτών καθημερινά. Εξασφαλίζεται δηλαδή με τεράστια διαφημιστική καμπάνια και μάλιστα εντελώς δωρεάν, καθιστώντας το Ζαγόρι ευρύτερα γνωστό παγκοσμίως.

– Η ανταγωνιστικότητα της περιοχής ως τουριστικού προορισμού βελτιώνεται σε σύγκριση με άλλους προορισμούς, εκμεταλλευόμενη την αυξανόμενη ροή της τουριστικής κίνησης, ωθώντας σε ανάπτυξη την

τοπική οικονομία και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίες.

– Η ζήτηση είναι σταθερή και διαρκής ακόμα και σε περιόδους κρίσεων, ενώ το κοινό που επηρεάζεται περισσότερο είναι αυτό που προέρχεται από το εξωτερικό, καθιστώντας πιο πιθανή τη διανυκτέρευση ή και την πολυήμερη παραμονή στον τόπο, δημιουργώντας μεταλύτερα έσοδα.

– Η αύξηση των θέσεων εργασίας δεν αφορά μόνο στον τουριστικό κλάδο αλλά και σε πλήθος επιστημονικών και τεχνικών ειδικοτήτων.

– Πλην της βέβαιης προσέλευσης επενδύσεων, εξασφαλίζεται η πρόσβαση στο Ταμείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς αλλά και η χρήση άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων. Με αυτή την οικονομική βοήθεια εκσυγχρονίζονται οι υποδομές, εντατικοποιείται η χρήση των νέων τεχνολογιών και βελτιώνεται συνολικά το επίπεδο διαβίωσης των μόνιμων κατοίκων. Επιπλέον, δίνεται στους ιδιώτες η ευκαιρία να βελτιώσουν την εικόνα των περιουσιών τους αλλά και η δυνατότητα προστασίας, ανασύλωσης και ανάδειξης ανθρωπίνων έργων (μοναστηριών, γεφυριών, νερόμυλων κλπ) που είτε κινδυνεύουν άμεσα, είτε έχουν ήδη υποστεί τεράστιες καταστροφές. Ας αποφύγουμε ένα νέο «γεφύρι της Πλάκας» στο Ζαγόρι.

– Η ένταξη μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδιασμού για την περιοχή του Ζαγορίου, αν εκμεταλλευτούμε την πλούσια εμπειρία των διεθνών οργανισμών που πρόκειται να αναμειχθούν ενεργά. Μπορεί δηλαδή να αναπτυχθεί το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και να αποφευχθούν φαινόμενα υποβάθμισης, καταστροφής του τοπικού οικοσυστήματος, η εξασθένηση των τοπικών παραδόσεων και η

αλλοίωση της αρχιτεκτονικής και της φυσιογνωμίας των οικισμών.

– Η τοπική κοινωνία ευαισθητοποιείται και λειτουργεί προς «έναν κοινό σκοπό», ο οποίος δεν είναι άλλος από τη διατήρηση και προστασία ενός τόπου που έχει γίνει διεθνώς γνωστός. Κατ' αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται και η κοινωνική συνοχή, κάτι στο οποίο παρατηρείται έλλειμμα στο Ζαγόρι των τελευταίων χρόνων.

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί και το εξής. Ο Δήμος Ζαγορίου είναι από τους μεγαλύτερους πληθυσμιακά Δήμους της χώρας, κάτι που φέρνει στην προτελευταία θέση της σχετικής λίστας με βάση την πυκνότητα του πληθυσμού για τους Δήμους της ηπειρωτικής Ελλάδας (πάνω μόνο από το Δήμο Πρεσπών). Με την ένταξη του λοιπόν στον κατάλογο των πολιτιστικών μνημείων της UNESCO, το Ζαγόρι εξασφαλίζει το ενιαίο κι αδιαίρετο του χώρου του, όπως επίσης και την αυτοδιοικητική του αυτονομία.

Η ένταξη μιας τοποθεσίας στη λίστα αυτή έχει υψηλή σπουδαιότητα και δημιουργεί επιπτώσεις που αγγίζουν και τις βιολογικές περιοχές. Για το λόγο αυτό, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως γεγονός εξέχουσας σημασίας για ολόκληρη την Ήπειρο και τους αντίστοιχους τοπικούς φορείς. Εξάλλου, τα εγγύτερα στην περιοχή μας ενταγμένα μνημεία είναι τα Μετέωρα και η παλιά πόλη της Κέρκυρας ενώ ταυτόχρονα, ανάμεσα στα 14 μνημεία ή τοποθεσίες που ετοιμάζονται να υποβάλουν τους φακέλους τους, πλην του Ζαγορίου προετοιμάζεται ο αντίστοιχος φάκελος για την αρχαία πόλη της Νικόπολης αλλά και για το αρχαίο θέατρο της Δωδώνης. Η ευδωσση των προσπαθειών αυτών, δύναται να δημιουργήσει ένα δίκτυο ενταγμένων μνημείων και τόπων πολύ κοντινών

μεταξύ τους, με πολλαπλά οφέλη για την τοπική κοινωνία ολόκληρου του Νομού Ιωαννίνων αλλά και γενικότερα για την Περιφέρεια της Ηπείρου.

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι η προοπτική της ένταξης του Ζαγορίου στον κατάλογο των μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO μπορεί να αποτελέσει το εφαλτήριο για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου, αναδεικνύοντας τη μεγάλη ιστορική αξία της περιοχής με το ιδιαίτερο φυσικό κάλλος και την αρμονία μεταξύ του περιβάλλοντος χώρου και τα ανθρώπινα έργα. Όσα κληρονομήσαμε απ' τους προγόνους μας πρέπει να εκτιμηθούν και να παραμείνουν αναλλοίωτα, προφυλαγμένα από πάσης φύσεως κινδύνους. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να υπάρξει η κατάλληλη, έτσι ώστε η κοινωνία και κάθε μέλος της χωριστά να προετοιμαστούν κατάλληλα, διαδραματίζοντας ενεργό ρόλο στην προστασία και ανάδειξη του τόπου.

Αποτελεί χρέος για όλους τους τοπικούς φορείς να συμβάλουν στην κατάρτιση ενός αψεγάδιαστου φακέλου, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία της 31ης Ιανουαρίου του ερχόμενου έτους. **Η επιτυχία του εγχειρήματος θα προσδώσει επιπλέον κύρος στον τόπο, ευκαιρίες απασχόλησης, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη για μια παραγκωμισμένη περιοχή της περιφέρειας, εξασφαλίζοντας παράλληλα την τοπική ταυτότητα και τη διατήρηση της πολιτισμικής συνέχειας.** Οι Ζαγορίσιοι και οι φίλοι του Ζαγορίου, εκτός από τη δεδομένη αγάπη τους για τον τόπο, θα πρέπει να βρουν και το κουράγιο να τον υπερασπιστούν, καθιστώντας το και πάλι πυρήνα ζωής και ανάπτυξης.

Μιχάλης Γρ. Κόκκορος

Ο ΓΕΡΟ-ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ-ΧΡΟΝΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡΥ. ΚΟΥΡΤΗ
ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ

Κάτω στα δασιά πλατάνια στην Κρυόβρυση, κάθονταν δυο παλικάρια και μια λιγερή.

Κάθονταν και τρώγαν και πίναν και κουβέντιαζαν.

Υπάρχουν αρκετά είδη πλατάνου, όμως στη χώρα μας απαντάται αυτοφυώς το είδος: PLATANUS ORIENTALIS: Πλάτανος ο ανατολικός. Ο Πλάτανος είναι το εθνικό μας δέντρο.

Δεκάδες ελληνικών χωριών και ατέλειωτες τοπωνυμίες φέρουν την ποικιλία των ονομάτων του: Πλατάνι, Πλατανιά, Πλατανιάς, Πλαταμών, Πλατανάκια, Πλάτανος, Μεγαπλάτανος, Πλατανόρεμα, Πλατανόραχη, Πλατανόλακοι, Πλατανόβρυση κ.λ.π.

Είναι το κοινωνικότερο δέντρο του τόπου μας.

Σε πολιτείες, σε χωριά, σε βρύσες, σε αυλές, σε σταυροδρόμια, σε δεντροστοιχίες, σε κήπους και σε πάρκα θ' απαντήσουμε σ'ον γνωρίμο, τον πράσινο φίλο μας.

Σήμερα προσωπικά γνωρίζω ότι υπάρχουν τέτοια πλατάνια στις πλατείες του Βελβεντού, των Σερβίων, της ιδιαίτερης πατρίδας μου. Πευκόφυτο Καρδίτσας, Κοκκινόπηλου Ελασσώνας, Λευκοπηγής Κοζάνης – μάλιστα αυτός της Λευκοπηγής, πιστεύω ότι είναι ο μεγαλύτερος από όλους τους παραπάνω. Φουντώνει σ' όλες τις ρεματιές της χώρας, από τις θαλάσσιες ακτές μέχρι τα μεγάλα υψόμετρα των βουνών μας.

Ο πλάτανος είναι αλάνθαστος ραβδοσκόπος. Όπου υδροφόρο στρώμα, όπου νερομάνα όπου ποταμιά θα βυθίσει τη ρίζα του.

Το λένε άλλωστε και τα δημοτικά δίστιχα:

«Ο πλάτανος θέλει νερό και η λεύκα θέλει αέρα».
«Σαν δεις πλάτανο και βάτο, τρέχει και νερό από κάτω».

Ο πλάτανος ισκίωνει τις πλατείες των χωριών στο μεσοχώρι.

Στο χοντρό κορμί του, κολούσαν τα παλιά χρόνια τα έγγραφα των Υπηρεσιών και τις διάφορες ανακοινώσεις.

Στα κλωνάρια του, στη λαύρα του μεσημεριού τα τζιτζίκια αρχίζουν το όμορφο τραγούδι τους.

Οι πλατανιάδες στις κοιλάδες των κάμπων και των βουνών είναι οι μόνιμοι θερινοί σταύλοι των κοπαδιών.

Όποιος περάσει από κοντά τους θ' ακούσει ήχους από κυπροκούδονα.

Το ξύλο του πλατάνου είναι σκληρό και βαρύ. Το χρησιμοποιούσαν οι χωρικοί τα παλιά χρόνια για γεωργικά κυρίως εργαλεία.

Από τα πλατανόξυλα και άλλα κατώτερα ποιοτικά ξύλα, γίνονται σύμφωνα με τη λαϊκή παροιμία: οι Μανώληδες, οι Γιάννηδες και οι Αντώνηδες

Κόψε λεύκα φτιάσ' Αντώνη, κι από πλάτανο Μανώλη. Αν ρωτάς και για το Γιάννη όποιον ξύλο θέλεις... κάνει.

Αυτή η παροιμία, συνειρμικά μου θυμίζει Βελβεντό, για τους πολλούς Μανώληδες, Γιάννηδες και Αντώνηδες που έχω φίλους.

Ο πλάτανος δεν ανήκει στα μακρόβια δέντρα.

Έχει όμως μεγάλη ριζοβλαστική ικανότητα.

Σ' αυτή την ικανότητα οφείλεται και η διαιώνιση για μερικά πλατάνια, όπως στην Κω ο πλάτανος του Ιπποκράτη κ.λ.π.

Άρα είναι καλοί και ζωντανοί πρόβολοι και προστάτες των γεφυριών και για τις εκτροπές των μικροχειμάρρων.

Αυτό το γνωρίζουν πολύ καλά οι Βελβεντινοί γιατί κοντά τους και στο μαξιλάρι τους έχουν τον Ξηρόλακκο.

Κλείνοντας αυτό μου το σημείωμα θα ήθελα να ζητήση συγχώρηση από το Γέρο-Πλάτανο, τον κάθε Γέρο-πλάτανο.

Δεν είμαι σαν το διαβάτη που, αφού απόλαυσε το καταλόκαιρο τον ίσκιο το και τη δροσιά του, φεύγοντας του είπε:

Γέρο-Πλάτανε είσαι άκαρπο και άχρηστο δέντρο.

Και αμέσως άκουσε μια φωνή που του έλεγε:

Διαβάτη: η ΑΧΑΡΙΣΤΙΑ ΣΟΥ δεν έχει όρια.

Παρά τις αντιδράσεις τοπικών αρχών και φορέων

Σε λειτουργία η Δομή ανηλίκων στους Ασπραγγέλους

Εγκαταστάθηκαν οι πρώτοι τέσσερις, ενώ ο Δήμος Ζαγορίου προγραμματίζει νέα συγκέντρωση διαμαρτυρίας

Παρά τις αντιδράσεις του Δήμου Ζαγορίου και της τοπικής κοινωνίας, τέθηκε σε λειτουργία η Δομή φιλοξενίας ανηλίκων προσφύγων και μεταναστών στους Ασπραγγέλους. Εκεί έφτασαν οι πρώτοι τέσσερις έφηβοι και τις επόμενες ημέρες αναμένονται και άλλοι, καθώς η Δομή, που στεγάζεται σε πρώην ξενοδοχείο, έχει τη δυνατότητα φιλοξενίας 40 ατόμων. Παρών κατά την άφιξη των τεσσάρων πρώτων φιλοξενούμενων ήταν ο Δήμαρχος Γιώργος Σκουρβέλος που ενημερώθηκε από κατοίκους.

Την προηγούμενη ημέρα το θέμα συζητήθηκε εκτός Ημερήσιας Διάταξης στο Δημοτικό Συμβούλιο που έγινε την Τετάρτη, όταν και αποφασίστηκε να σταλεί έγγραφη διαμαρτυρία προς όλα τα αρμόδια υπουργεία, ζητώντας να εφαρμοστεί η τελευταία νομοθετική ρύθμιση για μη μετακίνηση προσφύγων και μεταναστών στο πλαίσιο των μέτρων προστασίας από την πανδημία του κορωνοϊού.

Στο Ζαγόρι εκτιμούν ως ιδιαίτερα αρνητική τη χθεσινή εξέλιξη, όταν μάλιστα εκκρεμεί η εκδίκαση της προσφυγής που έχει κατατεθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας και αναμένεται να συζητηθεί τον Σεπτέμβριο. Το επόμενο βήμα για τη Δημοτική Αρχή, είναι η διοργάνωση ανοικτής συνέλευσης τις επόμενες ημέρες – κορωνοϊού επιτρέποντος – στην οποία θα κληθούν τοπικοί φορείς, βουλευτές κ.α.

Εναλλακτική η Βίτσα!

Ένα από τα πιο προσφιλή πανηγύρια τον Δεκαπενταύγουστο είναι εδώ και πολλά χρόνια αυτό στη Βίτσα Ζαγορίου. Φέτος, όμως, τα δεδομένα άλλαξαν, πανηγύρια δεν γίνονται ελέω κορω-

νοϊού, αλλά ο Πολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας βρήκε ευκαιρία για εναλλακτικές δράσεις και πραγματοποιήσε δύο ενδιαφέρουσες περιηγήσεις. Η πρώτη ήταν κατάβαση στη Σκάλα της Βίτσας (φωτό) και περιήγηση στο γεφύρι του Μίσιου και του Κόκκορη, συνοδευόμενη από κυνήγι θησαυρού για τα παιδιά. Η δεύτερη δράση περιλάμβανε ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο Βίτσας και πεζοπορία μέχρι το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία. Πολύ σημαντικό το γεγονός ότι ορισμένοι Σύλλογοι συνεχίζουν τη δράση τους ακόμα και υπό αυτές τις περιεργές συνθήκες. Γιατί δεν είναι μόνο τα πανηγύρια. Υπάρχουν κι άλλα πράγματα...

N.Γ.

«ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»

(Ιστορία και κοινωνική ζωή)

του Μιχαήλ Κωστόπουλου

Ο Μιχαήλ Κωστόπουλος ποθούσε απ' τα παιδικά του χρόνια να δει γραμμένη την ιστορία του χωριού του και των ανθρώπων του με εμπειρισταμένο τρόπο. Η πολλή αγάπη για τον γενέθλιο τόπο τον οδήγησε να ψάξει την ιστορική αλήθεια και να την αποδώσει ατόφια. Χρησιμοποίησε βιβλία για το Μεσοβούνι, προσωπικά αρχεία, κώδικες εκκλησιών, ενθυμήσεις κι άλλες πηγές. Τα μάζεψε, τα αξιολόγησε, τα κατέταξε και με την φιλολογική του πένα εκδόθηκε το παρόν πόνημα.

Άριστος φιλόλογος με δεκάδες εκδόσεις και εργασίες για το Μεσοβούνι, για το Νεστόριο Καστοριάς, για το σχολείο, για φιλολόγους. Το βιβλίο σε μέγεθος 17Χ25 απλώνει την ύλη σε 352 σελίδες. Εκδόθηκε με δαπάνες του Μεσοβουνιώτου Κληροδοτήματος Κ. Χαντζαρόπουλου.

Στο πρώτο μέρος του βιβλίου παρουσιάζονται τα ιστορικά δεδομένα του Μεσοβουνίου στη διαδρομή του χρόνου. Στο δεύτερο μέρος ο τρόπος της κοινωνικής ζωής και συγκρότησης του χωριού από παλιά ως σήμερα. Το «σήμερα» που τον απογοητεύει και τον λυπεί, αφού στον πρόλογο γράφει: «Για να καταντήσει κι αυτό (το Μεσοβούνι) ένα καλοκαιρινό θέρετρο για τους περισσότερους κι ένα μέρος απέραντης γαλήνης για τους λίγο ηλικιωμένους που μένουν ακόμα εκεί και περνούν ήσυχια το ηλιοβασίλεμα της ζωής τους».

Η ΙΛΕΖ ευχαριστεί θερμά τις κυρίες Άννα και Αγγαία Κωστοπούλου για τη δωρεά αντιτύπου που πλουτίζει τη βιβλιοθήκη μας και είναι διαθέσιμο για κάθε ερευνητή. Η ιστορία και η κοινωνική συγκρότηση του Ζαγορίου είναι μια γενικότητα που προκύπτει και εμπλουτίζεται απ' τις επί μέρους συγγραφικές εργασίες για τα χωριά μας και τον κόπο των συγγραφέων. Περιήφανοι λοιπόν, για την παρούσα εργασία του Μιχαήλ Κωστόπουλου, που ασχολείται για το ένδοξο ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ και το Δυτικό Ζαγόρι.

Απόστολος Ντιναλέξης

βιβλιοπαρουσίαση

Αποστόλου Κ. Ντιναλέξη

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

(ποιητική συλλογή)

Γράφει η Ελένη Δουβλή

Διαβάζω και ξαναδιαβάζω την «Ποιητική Ιστορία του Καπεσόβου» – γιατί περί ιστορίας πρόκειται – του δικηγόρου Απόστολου Ντιναλέξη.

Ο Απόστολος Ντιναλέξης, αντιπρόεδρος της ΙΛΕΖ που εκδίδει το Ζαγορίσιο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» συμβάλει ενεργά και καθοριστικά στην σύνταξή του. Δεν είναι μόνο ένας τυπικός, αυστηρός, δικηγόρος ο Ντιναλέξης!

Αφήνει εδώ, στην άκρη την σοβαρότητα του επαγγέλματος κι ανοίγει ένα παράθυρο της ψυχής καταδικό του, ν' αναπνεύσει τον αέρα του χωριού. Τόχουν οι Καπεσοβίτες.

Είναι το νερό, είναι ο γείτονας ο Βίκος, είναι ο αέρας που αλαφρώνει και ζωογονεί την ψυχή και τα μυαλά, είναι ο ύπνος ο γαλήνιος στην απέραντη ησυχία που σε κάνει να ονειρεύεσαι, είναι όλα μαζί και καθένα χωριστά.

Και εξομολογείται σαν μπροστά στο εικόνισμα της Καπεσοβίτικης Παναγίας που σε καλοδέχεται στο χωριό. Η ποιητική του συλλογή «Καπέσοβο» είναι εκείνο το ιδιαίτερο ποιητικό είδος που ο δημιουργός του, ο ποιητής – δεν ασχολείται με τα εσωψυχικά του τα δικά του, αλλά ξεφεύγει απ' αυτά και με οδηγό την αγάπη, τον πόνο, το θαυμασμό περιδιαβαίνει το Ζαγόρι, την ιστορία και τη ζωή των ανθρώπων του. Το Ζαγόρι το «άχαρο» που μας γέννησε μας ανάθρεψε και καθημερινά με λύπη το αποχαιρετούμε καθώς έναν έναν χάνουμε τους παραδείσιους μας.

Κι όμως εμείς επιμένουμε νάμαστε δεμένοι μ' αυτό τον τόπο. Κι αν αυτό ισχύει λίγο πολύ για όλους τους Ζαγορίσιους, για τον ποιητή μας γίνεται λυγμός ασυγκράτητος κι ανάγκη να γίνει λόγος, ποίημα.

Έτσι σε παίρνει από το χέρι και σεργανίζει στο αρχοντοχώρι.

Τα «στενώνται» πολύ τα «γκιζερίσματα» στο Καπέσοβο. Διαβάζοντας τα ποιήματά του γνωρίζεις τον τόπο, τη ζωή, τους ανθρώπους, τον πολιτισμό, την ιστορία του, χωρίς διδακτισμό.

Απ' τις εκκλησίες τις περιλάμπρες αρχίζει, αγιογραφημένες απ' τους περίφημους Καπεσοβίτες αγιογράφους-ανάβοντες τα καντήλια στα ξωκκλήσια που ζώνουν το χωριό και στέκουν στις στράτες φύλακες και προστάτες ξορκίζοντας το Κακό στα «δύσκολα του βίου».

Κι ύστερα στέκεσαι στο μνημείο και στην ιστορία αυτού του τόπου που με τόσο άγνοιο και φτωχό έδαφος γέννησε τόσο μεγάλους και ξακουστούς ανθρώπους. Ιδιαίτερη η φύτρα που χωριού στην Ιστορία.

Έχει τον τρόπο να σε συνεπάρει. Σε κάνει συνοδοιπόρο γνωρίζοντας τη φύση, τα μονοπάτια, τις ξακουστές τοποθεσίες, τα αρχοντόσπιτα.

Αγκομαχάς ανεβαίνοντας, ξαποσταίνεις για ένα τσίπουρο στη «Στέρνα», δροσιζέσαι στη σκιά του πλάτανου, αναπολείς στην άδεια κρεβάτια της μεγαλόπρεπης Πασχαλείου, διαβάζεις με δόξα τη χάρτα του Ρήγα.

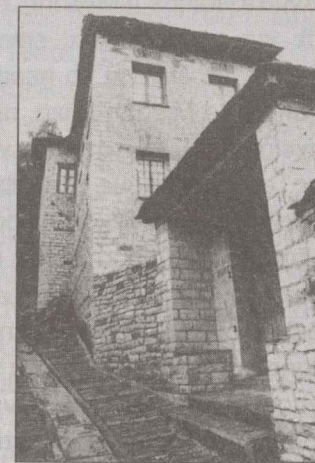
Και συνεχίζει: Τίποτε δεν αφήνει ο ποιητικός του οίστρος και ο απλός και αφικασιδωτός στίχος του. Την κοινωνία μας γνωρίζει, τη ζωή τη δύσκολη και στερημένη, τις χαρές και τις λύπες, την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, τον πολιτισμό του χωριού ολόκληρο.

Σε μένα ιδιαίτερα θύμιες, λέξεις, ιστορίες, γεγονότα που μοιραστήκαμε σαν παιδιά στο ίδιο χωριό στο Τσερβάρι (Ελαφότοπο).

Κλείνοντας το βιβλίο έχεις την αίσθηση ότι περπάτησες, γνώρισες, διάβηκες τα σοκάκια

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΩΝ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

ΚΑΠΕΣΟΒΟ (ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2019

έγινες σχεδόν Καπεσοβίτες ή αν πάλι επιμένεις για τον τόπο σου σίγουρα σου ανάβει την περιέργεια να γνωρίσεις αυτόν τον τόπο τον άγριο μαζί κι ωραίο, και να σταθείς στο μεσοχώρι να κουβεντιάσεις.

Θα βρεις εκεί ανθρώπους ιδιαίτερους, φιλόξενους. Δεν θα το μετανιώσεις!...

Τελικά σε συγχωρώ ξάδερφε που «αλλαξοπίστησες» κι από Τσερβαριώτης έγινες Καπεσοβίτης.

Πραγματικά αξίζει τον κόπο το ποιητικό σεργιάνι σου!

Καλοτάξιδο!

Παρουσίαση θιβλίου

Δημήτρη Μπονόδα

«Νυχτερινή Ελεγεία»

Την Παρασκευή 7 Αυγούστου 2020, στις 8 μ.μ., ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων και οι Εκδόσεις Γράφημα παρουσίασαν στους Ασπραγγέλους την ποιητική συλλογή του Δημήτρη Μπονόδα «Νυχτερινή Ελεγεία». Για το βιβλίο μίλησε ο Γιαννιώτης ποιητής Άγγελος Μητσόπουλος. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στον αύλειο χώρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Ασπραγγέλων.

Επίσκεψη της βουλευτού Μερόπης Τζούφη στο Ζαγόρι

Επίσκεψη σε χωριά του Δήμου Ζαγορίου και συναντήσεις με φορείς της περιοχής πραγματοποίησε η Μερόπη Τζούφη, όπου συζητήσε για τις αρνητικές επιπτώσεις του νομοσχεδίου της ΝΔ για το περιβάλλον. Στη συνάντηση με το Μιχάλη Βάκα, πρόεδρο του Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και τους εργαζόμενους του Φορέα Διαχείρισης Εθνικών Δρυμών Βίκου-Αώου & Πίνδου τέθηκε το ζήτημα της προστασίας και ανάδειξης του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος απέναντι στην περιβαλλοντοκτόνο πολιτική της κυβέρνησης. Επίσης συζητήθηκαν θέματα που αφορούν στην εργασιακή ανασφάλεια των εργαζομένων, με τη βουλευτή Ιωαννίνων να επισημαίνει την υποστήριξη του ΣΥΡΙΖΑ.

Στη συνέχεια η Μερόπη Τζούφη επισκέφθηκε το Μονοδέντρι, όπου συναντήθηκε με τον Λεωτέρη Ζαρκάδα, πρόεδρο της Ομοσπονδίας Τουριστικών Καταλυμάτων Ηπείρου και τον Σπύρο Αρβανίτη, πρόεδρο της κοινότητας. Κύριο ζήτημα, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τουριστικές μονάδες του Ζαγορίου λόγω της υγειονομικής κρίσης του κορωνοϊού, με το 50% των επιχειρήσεων να μην προτίθεται να επαναλειτουργήσουν. Επίσης, πολλές μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εφαρμογή των υγειονομικών μέτρων, ενώ η ιατρική κάλυψη είναι ανεπαρκής. Η βουλευτής Ιωαννίνων παρουσίασε το πρόγραμμα ΣΥΡΙΖΑ «Μένουμε Όρθιοι» και ειδικά για τον τουρισμό, υπογράμμισε πως προτείνονται μέτρα 1 δις ευρώ για πρόγραμμα εσωτερικού τουρισμού, κατάργηση του τέλους διαμονής, μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση. Επιπλέον, το πρόγραμμα προβλέπει την στήριξη των επιχειρήσεων με 4,5 δις ευρώ για εφάπαξ και μη επιστρεπτέα ενίσχυση, καθώς και για μόνιμη μείωση προκαταβολής φόρου στο 50%. Στους Ασπραγγέλους, η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ συναντήθηκε με το δήμαρχο Γιώργο Σουκουβέλο, τον πρώην δήμαρχο Βασίλη Σπύρου, αντιδημάρχους, δημοτικούς συμβούλους και εργαζόμενους, όπου συζητήσε για τα σοβαρά προβλήματα υποστελέχωσης των δημοτικών υπηρεσιών και την προστασία του περιβάλλοντος σε μια περιοχή που στο μεγαλύτερό της μέρος είναι ενταγμένη στο δίκτυο Natura 2000.

Τέλος, τονίστηκε η ανάγκη να προχωρήσουν τα έργα που δρομολογήθηκαν στην περιοχή από το πρόγραμμα «Φιλόδημος» της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, η διασύνδεση του Ανατολικού με το Κεντρικό Ζαγόρι καθώς και η ένταξη του Ζαγορίου ως πολιτιστικό τοπίο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

Στο Γρεβενίτι

Απότισαν φόρο τιμής στα θύματα του Ολοκαυτώματος Ζαγορίου

Οι καθιερωμένες εκδηλώσεις μνήμης για τα Μαρτυρικά χωριά του Ζαγορίου, πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή στο Γρεβενίτι. Μετά τη Θεία λειτουργία, που έγινε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο Εκτελεσθέντων, κατάθεση στεφάνων, χαιρετισμοί και η κεντρική ομιλία. Εκτός του Δημάρχου Γιώργου Σουκουβέλο, παρέστησαν ο Περιφερειάρχης κ. Αλέξανδρος Καχριμάνης, οι βουλευτές Στ. Καλογιάννης, Μερόπη Τζούφη κ.α.

Ενημέρωση Στ. Καλογιάννη

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων ο Δήμαρχος Γ. Σουκουβέλος ενημέρωσε τον κ. Στ. Καλογιάννη για θέματα οδικού δικτύου, τουριστικής ανάπτυξης και για την αίτηση που έχει υποβάλει στο Υπουργείο Περιβάλλοντος για χρηματοδότηση τοπικού πολεοδομικού σχεδίου. Ο κ. Καλογιάννης —όπως αναφέρει σε ανακοίνωσή του— δήλωσε στον Δήμαρχο ότι αποτελεί αναγκαιότητα η σύνταξη της μελέτης για έναν Δήμο με τις προοπτικές του Ζαγορίου και, παράλληλα, τον ενημέρωσε για τη χρονοβόρα διαδικασία που απαιτείται, μέχρι τη θεσμοθέτηση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος.

Παραμένει «ζωντανή» η διεκδίκηση των οφειλών

Την Ημέρα Μνήμης των μαρτυρικών χωριών του Ζαγορίου τίμησαν οι πολίτες και αρχές των χωριών του Ζαγορίου στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Γρεβενίτι την Κυριακή.

Στην εκδήλωση χαιρέτησε η βουλευτής Ιωαννίνων του ΣΥΡΙΖΑ Μερόπη Τζούφη, η οποία αναθέρθηκε στη ναζιστική θηριωδία στο Ζαγόρι, την περίοδο της

κατοχής 1941-1944. Στην Ήπειρο δολοφονήθηκαν 7.936 άνθρωποι και κήκαν 12.978 σπίτια από τα ναζιστικά στρατεύματα.

Για το Γρεβενίτι η καταστροφή ήταν ολική και ο φόρος αίματος μεγάλος αφού, μετά τους Λυγκιάδες, υπήρξε το χωριό με τους περισσότερους εκτελεσθέντες. «Δεν πρέπει να λησμονούμε τη ναζιστική θηριωδία που συντελέστηκε στον τόπο μας και οφείλουμε να θυμόμαστε πως η γερμανική κατοχή οδήγησε τον ελληνικό λαό στην απόλυτη εξαθλίωση», σημείωσε η κ. Τζούφη και αναφέρθηκε στη συνέχεια στην διακομματική επιτροπή για τη διεκδίκηση των γερμανικών οφειλών και τη ρηματική διακοίνωση προς τη γερμανική κυβέρνηση, η οποία επαναλάμβανε τις απαράγραπτες αξιώσεις της χώρας μας.

«Η διεκδίκηση των οφειλών παραμένει ζωντανό και μείζον ζήτημα, ως ελάχιστη πράξη ηθικής δικαίωσης των θυμάτων. Όλων των ανθρώπων που υπέστησαν τα δεινά ενός παράλογου και σκληρού πολέμου», σημείωσε η κ. Τζούφη και πρόσθεσε, κλείνοντας, πως η τελετή συμβάλλει στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, «παρά τις προσπάθειες να ξαναγραφτεί η ιστορία και να αναβιώσουν ναζιστικά και εθνικιστικά κόμματα σε όλες τις χώρες της Ευρώπης».

ΤΣΙΝΑΒΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ - ΛΟΓΙΣΤΗΣ

ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ
ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 2 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 45332
ΤΗΛ. 26510 66693
ΚΙΝ. 6932857864

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΙΟΥΛΙΑ ΣΑΡΡΟΥ - ΚΑΤΣΑΔΗΜΑ

(1916-2020)

Μια Ζαγορίσια αρχόντισσα (Βίτσα) έφυγε πλήρης ημερών.

Συνέδεσε τη μακρόχρονη ζωή της μ' ένα κοντοχωριανό της

(Μονοδένδρι) τον αείμνηστο γνωστό δικηγόρο των Ιωαννίνων Σπύρο Κατσαδήμα που διετέλεσε και Δήμαρχος Ιωαννίνων.

Η κυρία Ιουλία, έζησε ενεργά όλες τις μεγάλες στιγμές του τόπου μας και συμμετείχε ως νέα στην Αντίσταση στη διάρκεια της κατοχής. Στις περσυνές Δημοτικές εκλογές του Μαΐου και σε ηλικία 103 ετών μας συγκίνησε όταν είδαμε τη φωτογραφία της στον «Ηπειρωτικό Αγώνα» να προσέρχεται στο εκλογικό κέντρο και να ψηφίζει συνοδευόμενη από τον αγαπημένο της γιο Κώστα.

Τα πιο θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια σ' όλους τους δικούς της κι ες είναι ανάλαφρο το χώμα των Γιαννίνων που τη σκέπασε.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Το Δημοτικό Συμβούλιο Ιωαννίνων, μετά τη θλιβερή αναγγελία του θανάτου της **Ιουλίας Κατσαδήμα**, συζύγου του Σπύρου Κατσαδήμα που είχε διατελέσει Δήμαρχος των Ιωαννίνων, συνήλθε έκτακτα και

αποφάσισε ομόφωνα

- Να εκφράσει την βαθύτατη θλίψη του για την απώλεια της Ιουλίας Κατσαδήμα, της «Κυρίας Ιουλίας», η οποία έζησε όλες τις μεγάλες και μικρές στιγμές της πόλης των Ιωαννίνων από δεκαετίες.
- Να εκφράσει τα ειλικρινή συλλυπητήρια στην οικογένεια της εκλιπούσας.
- Να καταθέσει στεφάνι στη μνήμη της.
- Να διαθέσει χρηματικό ποσό για την ενίσχυση των κοινωνικών και προνοιακών δομών του Δήμου.
- Να δημοσιευτεί το παρόν ψήφισμα στον τοπικό τύπο.

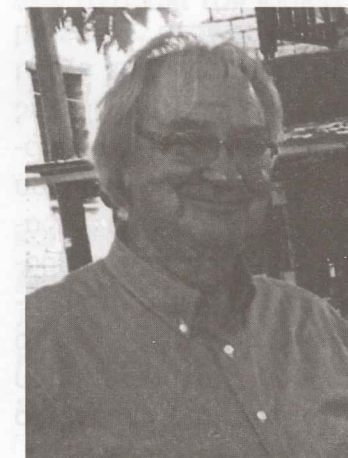
Ιωάννινα 22-8-2020

Για το Δημοτικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Δημήτριος Παπαγεωργίου

ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΠΙΚΟΣ

(26-1-1945–17-7-2020)

Τον περασμένο Ιούλιο χάσαμε τον Άγγελο, καθώς λυτρώθηκε από το μαρτύριο της ανιάτης δοκιμασίας του. Πατέρας του ο Δημοσθένης Πίκος από τη Βίτσα Ζαγορίου, Δάσκαλος και αγωνιστής. Μητέρα του η Όλγα Παπαδημητρίου από το Γρεβενίτι Ζαγορίου, επίσης Δασκάλα. Σύντροφος της ζωής του η Βασιλική Πηλιχού, γιατρός μικροβιολόγος. Απέκτησαν 2 παιδιά, την Όλγα Γιατρό Δερματο-

λόγο-Αφροδισιολόγο και την Μαρία Οικονομολόγο. Ο Άγγελος μεγάλωσε στα Γιάννενα και σαν μαθητής δημοτικού, ακολούθησε τις υπηρεσιακές μετακινήσεις της μητέρας του. Αποφοίτησε από το Λύκειο στο Παν/μιο Αθηνών. Ειδικοτεύθηκε στην Ωτορινολαρυγγολογία και εργάστηκε ως ΩΡΛ στο «Γ. Χατζηκώστα», στο ΙΚΑ Ιωαννίνων, ενώ διατηρούσε ιδιωτικό ιατρείο στην πόλη. Διετέλεσε από το 1991 και για πλέον των 20 ετών, Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος «Αγγελικής Παπάζογλου». Άνθρωπος με ανοιχτό μυαλό, απέραντη καλосύννη, ψύχραιμη κρίση, συνειδητά δημοκράτης από τα νιάτα του έβλεπε μπροστά. Η κοινωνία της πόλης και του χωριού του, θα στερηθεί την παρουσία του, την προσφορά του στην άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος. Η οικογένειά του μένει με τη πίκρα του πρόωρου χαμού του και των ευτυχισμένων στιγμών που δικαιούτο να ζήσει κοντά στην Βάσω και στα παιδιά. Είμαι τυχερός που έζησα με τον Άγγελο ξένοιαστες στιγμές, αλλά και ευτυχής που συνεργάστηκα και είχα τη στήριξη του στο κληροδότημα «Αγγ. Παπάζογλου» με τις πρωτότυπες ιδέες του και τις καίριες παρεμβάσεις του.

Έπρεπε να ζήσει, να δει την οικογένειά του να μεγαλώνει ν' απολαύσει τη Βίτσα στα γλέντια και τα πανηγύρια της, να χαρεί τους φίλους του, να δει την πατρίδα του να πηγαίνει μπροστά, όπως ονειρευόταν. Οι λέξεις δεν βγαίνουν εύκολα για τον Άγγελο, προσπάθησε να παρασυρθούν σε μεγαλοστομίες, δεν τις συμπαθούσε.

Άγγελε, όλοι μας, η οικογένειά σου, οι φίλοι σου, οι συνεργάτες σου, οι συγχωριανοί σου, θα σε θυμόμαστε πάντα.

Γιάννης Παππάς, Μέλος Δ.Ε. Αθηνών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γ. Παπανδρέου 2 Κτίριο Β' – 454 44 Ιωάννινα τηλ. 26510-25324
fax 26510-32907 - email: info@isioanninon.gr www.isioanninon.gr
Ιωάννινα 20-07-2020

Ψήφισμα

Το Δ.Σ. του Ιατρικού Συλλόγου Ιωαννίνων, μόλις πληροφορήθηκε τον θάνατο του συναδέρφου Ω.Π.Λ.

ΠΙΚΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ

συνήλθε εκτάκτως και ομόφωνα αποφάσισε τα παρακάτω:

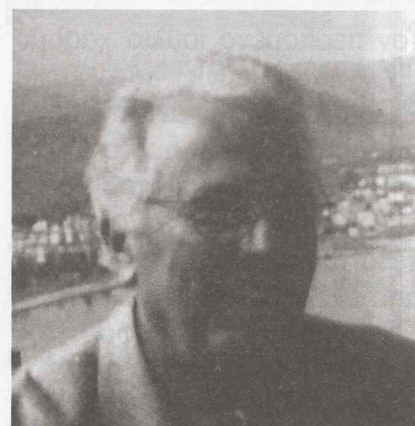
1. Αντί στεφάνου να κατατεθεί χρηματικό ποσό σε κοινωφελές ίδρυμα
2. Να δημοσιευτεί το παρόν στον τοπικό τύπο.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΙΑΡΑ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΡ. ΠΕΤΣΚΟΣ

Απεβίωσε στη Θεσ/νίκη την 1 Ιουνίου 2020 σε ηλικία 88 ετών ο συμπατριώτης μας Κώστας Πέτσκος, πρωτότοκος γιος του αείμνηστου Ηπειρώτη συγγραφέα Χαραλάμπε Πέτσκου που αρθρογραφούσε τακτικά στο ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ. Γενέτειρά του το Μεσοβούνι Ζαγορίου όπου είδε το φως της ημέρας το 1932.

Γνώρισε την εκλεκτή της καρδιάς του Ηπειρωτοπούλα Ελευθερία Σαμαρά, από τα Άνω Ραβένια Πωγωνίου με την οποία απέκτησαν δύο υπέροχες θυγατέρες την Αντιγόνη και τη Νίκη.

Το 1958 εγκαταστάθηκε στη Θεσ/νίκη όπου δημιούργησε μια ανθηρή επιχείρηση την «Αντλιοτεχνική» με αντικείμενο την επισκευή-συντήρηση και πώληση αντλιών και μπεκ των πετρελαιομηχανών.

Εθεωρείτο ο καλύτερος τεχνίτης της Μακεδονίας και υπήρξε για δεκαετίες πρόεδρος του Επαγγελματικού Συλλόγου του κλάδου, αποκτώντας το προσωνύμιο «δάσκαλος» αφού από τα χέρια του τις δεκαετίες του 60 και του 70 βγήκαν οι περισσότεροι τεχνίτες του κλάδου στη Βόρεια Ελλάδα από Γρεβενά μέχρι Αλεξανδρούπολη. Χαρακτήρας εξωστρεφής, φιλότιμος με ξεχωριστό χιούμορ, άξιος Ηπειρώτης συμμετείχε πάντοτε με τη σύζυγό του Ελευθερία στις εκδηλώσεις της Ηπειρωτικής Εστίας της Θεσ/νίκης.

Αξέχαστα έχουν μείνει στη μνήμη των παλαιότερων Ηπειρωτών της Θεσ/νίκης τα γλέντια που γίνονταν όταν τα περίφημα «Τακούτσια» επισκέπτονταν την συμπρωτεύουσα. Με τον ξάδερφό του γνωστό γλεντζέ αείμνηστο Αντώνη Κοντονάσιο μετέβαιναν στο κέντρο «Ψάθα» όπου εμφανίζονταν τα Τακούτσια, κι όταν αργούσαν να μπουέ στο χορό οι οργανοπαίχτες τους προκαλούσαν τραγουδώντας: **Τόχω Μάρα και καημό να δω τον Κώτσο στο χορό- τόχω Μάρα και καημό να δω τον Αντώνη στον χορό.**

Στο άκουσμα αυτών των λόγων τα δύο ξαδέρφια «τα έδιναν όλα» όπως θα λέγαμε σήμερα, προς μεγάλη τέρψη των παρευρισκομένων συμπατριωτών μας.

Αυτός ήταν με λίγα λόγια ο Κώστας ή Τότος Πέτσκος όπως ήταν γνωστός στη γενέτειρά του και όχι μόνο (παρατσούκλι που του χάρισε η αγαπημένη του ξαδέρφη Πόπη Κυργιάννη-Μπούρη, όταν ήταν πολύ μικρή δεν μπορούσε να τον αποκαλεί Κώστα).

Η νεκρώσιμη ακολουθία έγινε στον Ιερό Ναό Αγίας Αναστασίας Θεσ/νίκης σε στενό κύκλο συγγενών και φίλων λόγω κορωνοϊού.

Αιωνία η μνήμη σου αγαπημένε μας αδερφέ και θείε

Ο αδερφός σου

Δημήτρης Πέτσκος

Ο ανηψιός σου

Βασίλης Μπούρης

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
(1931-2020)

Αείμνηστε
Ιπποκράτη,

Πολλά πρόσφερες σαν εκκλησιαστικός επίτροπος της εκκλησίας του χωριού μας πολλά χρόνια, χτύπησες πένθιμα την καμπάνα του χωριού μας για όσους φύγανε για το

μακρινό και αγύριστο ταξίδι.

Την Πέμπτη όμως το απόγευμα στις 20 Αυγούστου χτύπησε και για σένα πένθιμα η καμπάνα. Ετοιμάστηκες να γυρίσεις στο χωριό που τόσο αγαπούσες και σε λίγη ώρα θα έφευγες. Ένωσες μια αδιαθεσία και ακούμπησε στη σκάλα. Η Νόη σε κράτησε. Έγειρες στην αγκαλιά της και έφυγες ανώδυνα κι όχι επώδυνα όπως ήταν όλη η ζωή.

Γεννήθηκες το 1931. Τέλειωσες το Δημοτικό σχολείο. Πέρασες δύσκολες μέρες της μαύρης κατοχής 41-45. Βοήθησες τους γονείς σου στις γεωργικές τους εργασίες και το 1947 βοσκούσες τα γελάδια του χωριού μας.

Ένα πρωί που τα έβγαζες απ' το χωριό στο πηγάδι της Μπούτενας, ενώ περάσανε τα γελάδια και δεν πάτησε κανένα τη νάρκη την πάτησες εσύ και σου έκοψε το πόδι. Υπέφερες τρομερά. Πέρασες πολλά νοσοκομεία ώσπου να κλείσουν οι πληγές και να τοποθετηθείς τεχνικό πόδι. Δεν απογοητεύτηκες. Αγόγγυστα υπέφερες τους πόνους και το συνήθισες σιγά-σιγά άρχισες να περπατάς χωρίς μπα στούνι.

Μέρες δύσκολες. Και πάλι τσομπάνος στα κοινοτικά κοπάδια του χωριού μας. Σε θαυμάζανε όλοι για τη θέληση και το πείσμα που είχες να προσφέρεις στην οικογένεια. Από το χωριό με το κοπάδι στο Πανέτσι, στον Τύμβο, πίσω στην Γκραμπάλα, στην Αγία Παρασκευή και από την άλλη στην είσοδο του χωριού.

Πολλά χιλιόμετρα η διαδρομή και πολλές φορές με ματωμένο το κομμένο πόδι. Αργότερα ήσουν ο μικρότερος στο συνεργείο που έβγαζε πέτρα στα νταμάρια της Αγίας Παρασκευής. Ροζιασμένα χέρια από την παραμμένα, τη βαριά και τον γκασμά. Λιοπύρι και ξεροβόρι σε έδερνε πολλά χρόνια στα νταμάρια.

Παντρεύτηκες τη Φρόσω και φέρατε στον κόσμο 5 παιδιά, 3 αγόρια και 2 κορίτσια. Όλα τους σε υπεραγαπούσαν και σε σεβότανε.

Αποκατέστησες τα παιδιά σου και χάρηκες τα εγγονάκια σου. Φεύγεις ευχαριστημένος αλλά και χαρούμενος γιατί θα συναντήσεις τη Φρόσω σου.

Το χώμα της Αριστινής γης που σε λίγο θα σε σκεπάσει ως είναι ελαφρύ και η μνήμη σου αιωνία!

Γιώργος Ζαχάρης

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Βαπτίσεις

– Η Βιθή και ο Αλέξανδρος Β. Κάππης βάπτισαν την κόρη τους στις 26-7-20 στα Γιάννενα και την είπαν **Θεοδώρα!**

– Η Έφη Ι. Ζέρβα και ο Γιάννης Ματσόπουλος βάπτισαν το γιο τους και του έδωσαν το όνομα του παππού **Γιώργος!**

Γερά και τυχερά τα νεοφώτιστα μωρά!

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Βαπτίσεις

– Η Νατάσσα και ο Μιχάλης Πασχάλης βάπτισαν το γιο τους στο Αρχιμανδρείο Ιωαννίνων το Σάββατο 27-6-2020 και του έδωσαν το όνομα του παππού Άλκης! Γερός, τυχερός να ζήσει και καλός χριστιανός να γίνει!

Θάνατοι

– Ο Βασίλειος Πασχάλης συνταξιούχος έμπορος γεννήθηκε την 1-7-1926 στο Βρυσοχώρι. Απεβίωσε και αναπαύτηκε στις 3-8-20 στην Ηγουμενίτσα όπου ζούσε! Συλλυπητήρια!

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

Γεννήσεις

– Ο Αλέξανδρος Μαζαβίνης και η εκ Γραμμένου Μαρίνα Μιζίρα απέκτησαν πρωτότοκο κοριτσάκι στα Γιάννενα 27-7-2020. Να τους ζήσει γερή και τυχερή!

Θάνατοι

– Η Σιούλα Αλίκη χήρα Κων/νου το γένος Ελένης και Κων. Ζουμπούλη γεννήθηκε το 1935 απεβίωσε 19-6-20 στην Αθήνα όπου έμεινε και έγινε η κηδεία στο νεκροταφείο Σχιστού!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΔΙΚΟΡΦΟ

Θάνατοι

– Ο Θωμάς Λέκκος της Κωνσταντίνας και του Σοφοκλή που είχε γεννηθεί 10-7-1947 αναπαύτηκε στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων στις 23-7-20.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Γεννήσεις

– Ο Ντιναλέξης Γεώργιος και η Σπύρου Αναστασία απέκτησαν αγοράκι στα Γιάννενα στις 20-7-20. Να τους ζήσει.

ΚΑΛΟΥΤΑ

Θάνατοι

– Η Γεωργία Καναθέλη το γένος Παρασκευής και Σπυριδωνα Μπουκουβάλα γεννήθηκε στις 2-3-1924 κηδεύτηκε στην Περίβλεπτο την 1-7-20!

ΚΑΡΥΕΣ

Θάνατοι

– Η Σταματία Σιαφάκα το γένος Αλεξάνδρας και Δημητρίου Καραγιάννη που είχε γεννηθεί στις 13-7-1936 στις Καρυές Ζαγορίου αναπαύτηκε στο αγαπημένο της χωριό στις 27-6-20.

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της!

ΚΑΣΤΑΝΩΝΑΣ

Βαπτίσεις

– Η Κωνσταντίνα Ρίζου και ο Εγκλίσσις Λιτσάι βάπτισαν το γιο τους Γεώργιο στην Ανατολή στις 21-6-20! Να τους ζήσει με υγεία!

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Γεννήσεις

– Ο Φιλοποίμην Τσίτος και η Μαρία Κούτη απέκτη-

σαν αγοράκι τον Ιούλιο του 2020! Να τους ζήσει γερό και τυχερό!

Γάμοι

– Η Μαγδαληνή Γ. Χαθά και ο Κωνσταντίνος Κάλιος παντρεύτηκαν τον Ιούλιο του 2020 στην Αθήνα. Να ζήσουν χαρούμενοι και ευτυχισμένοι.

ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ

Θάνατοι

– Ο Βασίλειος Νικολός του Κωνσταντίνου και της Σοφίας που είχε γεννηθεί στις 20-11-1961 προδόθηκε από την καρδιά του στις 27-6-20! Αναπαύτηκε για πάντα στο Κοιμητήριο Αγίου Νικολάου Κοπάνων στα Γιάννενα στις 29-6-20. Συλλυπητήρια θερμά!

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Θάνατοι

– Η Αγγελική χήρα Κων. Τσουμάνη το γένος Καλλιόπης και Δημητρίου Αργύρη είχε γεννηθεί στις 2-4-1957 στην Βουνοπλαγιά Ζίτσας απεβίωσε στην Αθήνα στις 15-7-20! Αναπαύτηκε στην Καισαριανή Αττικής.

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

Θάνατοι

– Ο Κουταβούλης Αθανάσιος της Ελένης και του

Χρήστου γεννήθηκε στις 30-10-1931 απεβίωσε στις 20-5-20 και η κηδεία έγινε στο Γ' Νεκροταφείο Αθηνών.

– Ο Σουλάκης Βασίλειος του Ξενοφώντα και της Παρασκευής που είχε γεννηθεί το 1968 προδόθηκε από την καρδιά του στις 15-7-20.

Αναπαύτηκε την επομένη στην Περίβλεπτο!

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του!

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Βαπτίσεις

– Η Κυριακή Δ. Παπιγκιώτη και ο Αυστριακός Gernot Turner βάπτισαν στη Θεσ/νίκη το τρίτο αγοράκι τους και του έδωσαν το όνομα Φίλιππος! Γερός, τυχερός να ζήσει.

Θάνατοι

– Η 45χρονη Γιάννα Τάγκα που ήταν η μικρότερη από τις 3 κόρες του Αχιλλέα και της Ουρανίας έχασε τη μάχη της ζωής και αναπαύτηκε την Κυριακή 28-6-20. Συλλυπητήρια θερμά. Είχε γεννηθεί στις 22-6-1975.

Επιμέλεια

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Παρακαλούμε τους συνδρομητές και αναγνώστες μας, τα κείμενά τους προς δημοσίευση στο Περιοδικό να κατατίθενται ή να στέλνονται απευθείας στα γραφεία μας και όχι στο τυπογραφείο, ώστε η Συντακτική Επιτροπή να μπορεί να υπολογίζει τον κάθε φορά διαθέσιμο χώρο των λίγων πια σελίδων του. Αλλιώς δεν θα δημοσιεύονται. Ευχαριστούμε.

Η Συντακτική Επιτροπή

ΑΡΙΣΤΗ**Συγχαρητήρια**

— Εγκάρδια συγχαρητήρια στον αγαπημένο μας εγγονό **Μάριο Λιάπη Φώτου**, γιο του Νίκου Λιάπη και της Κωνσταντίνας Φώτου από την Αρίστη Ζαγορίου για την εισαγωγή του στην ΑΣΟΕΕ.

Ολόψυχα του ευχόμαστε να είναι γερός τυχερός, καλή φοίτηση και να έχει πάντα επιτυχίες στη ζωή του.

Οι παππούδες-γιαγιάδες
Χρίστος - Ελισάβετ
Λιάπη
Γιώργος - Αθηνά Φώτου

ΒΙΤΣΑ**Θάνατοι**

— Στα μέσα Ιουνίου πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα ο **Γεώργιος Οδ. Πετσέλης**. Στους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΒΙΤΣΑ**Συλλυπητήρια**

— Ένας ακόμη φίλος και καλός πατριώτης Ζαγορίσιους, ο γνωστός γιατρός στα Γιάννενα **Άγγελος Πίκος**, έφυγε στα 75 του χρόνια.

Όσοι τον γνώρισαν κι ήπιαν μαζί του ένα τσιπουρο ή τον είδαν να γλεντάει στα Ζαγορίσια πανηγύρια μας, θα τον θυμούνται πάντα με πολλή αγάπη.

Καλό ταξίδι **Άγγελε** για τον κόσμο των **Αγγέλων!**

«Το Ζαγόρι μας» - B.T.

ΔΕΜΑΤΙ**Θάνατοι**

— Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα ο **Βασίλειος Κ. Νικολός** σε ηλικία 59 ετών. Στην οικογένειά του και τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ**ΔΙΚΟΡΦΟ****Θάνατοι**

Στις 29 Ιουλίου του 2020, πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα, ο γνωστός Ζαγορίσιος συμβολαιογράφος **Θωμάς Λέκκος**. Στη σύζυγο, τα παιδιά του και σ' όλους τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

— Πριν λίγες μέρες στις 18 Ιουλίου πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα ένας ακόμη καταγόμενος από το Δίκορφο σε ηλικία 100 ετών ο **Αριστοτέλης Γεωργίτης**, τυρέμπορος Μετσόβου, ο οποίος εδώ και πολλά χρόνια ζούσε γαμπρός στο Μέτσοβο στην οικογένεια Μπούμπα. Παρ' όλα αυτά δεν ξεχνούσε ποτέ το Ζαγόρι και το Δίκορφο. Ήταν συνδρομητής του περιοδικού μας και συχνά μας επισκεπτόταν για την καταβολή της συνδρομής του και να μάθει νέα από το χωριό της καταγωγής του. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά, τα εγγόνια του και τα δισέγγονά του, τ' αδέρφια του κι όλους τους συγγενείς.

Βασίλης Τζιόβας

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ**Θάνατοι**

Ο συγχωριανός μας **Κωνσταντίνος Καραθασίλης** πέθανε σε ηλικία 97 ετών και ετάφη στον Άγιο Δημήτριο. Από γεννήσεώς του μέχρι την τελευταία του πνοή ήταν μόνιμος κάτοικος του χωριού μας. Ήταν πολύ εργατικός και η παρουσία του πολύ έντονη. Με τη σύζυγό του Λαμπρινή απέκτησαν τρεις κόρες.

«Το Ζαγόρι μας»

Στο μακρινό του ταξίδι του ευχόμαστε καλά ανάπαυση και παρηγορία στους οικείους του.

Αιωνία του η μνήμη

Πολιτ. Σύλλογος

Καβαλλαρίου

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ**Θάνατοι**

— Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα στις 28 Αυγούστου 2020 η Έλλη Βάλλα-Τσάτσου πλήρης ημερών, εξαδέλφη του δικού μας Βασίλη Τζιόβα. Σ' όλους τους συγγενείς της θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΜΑΚΡΙΝΟ**Θάνατοι**

— Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα ο **Αθανάσιος Στεφάνου Ζιαμπίρης** 78 ετών. Στη σύζυγό του, τα παιδιά του, τα εγγόνια του κι όλους τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ**Θάνατοι**

— Την 1η Αυγούστου πέθανε στην Αθήνα και στις 4 του ίδιου μήνα κηδεύτηκε όπως ήταν η επιθυμία του στο χωριό το Μεσοβούνι, ο καθηγητής Γεωπονικής σχολής Αθηνών **Παναγιώτης Καρακατσούλης** 84 ετών. Στην οικογένειά του και σ' όλους τους συγγενείς του θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΠΑΠΙΓΚΟ**Συγχαρητήρια**

Μια καινούργια σελίδα ανοίγει στη ζωή του ο

Άγγελος Ιωαννίδης. Στις 20 Ιουλίου του 2020 πήρε τοπτυχίο του στην Μαγειρική Τέχνη στη σχολή Ο.Α.Ε.Δ.-ΕΠΑΣ.

Οι γονείς του Νίκος Ιωαννίδης, Βάνα Νικολάου, η αδερφή του Ζωή, αλλά και όλοι οι φίλοι του και οι συγγενείς του, θέλουμε να του ευχηθούμε να έχει πάντα επιτυχίες, μια ανοδική και δημιουργική πορεία και ένα λαμπρό μέλλον.

Χίλιες ευχές για μια ανώτερη καριέρα!!!

— Τα πιο θερμά μας συγχαρητήρια θέλουμε να δώσουμε για ακόμη μια φορά στη **Ζωή Ιωαννίδου**.

Στις 17 Ιουλίου του 2020 ορκίστηκε και πήρε το τρίτο κατά σειρά πτυχίο της, αυτή την φορά στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Οι γονείς της Νίκος Ιωαννίδης, Βάνα Νικολάου, ο αδερφός της Άγγελος, φίλοι γνωστοί και συγγενείς της λέμε ότι είμαστε περήφανοι για ότι έχει καταφέρει με τόσο κόπο και δουλειά ως τώρα.

Πάντα επιτυχίες!!!

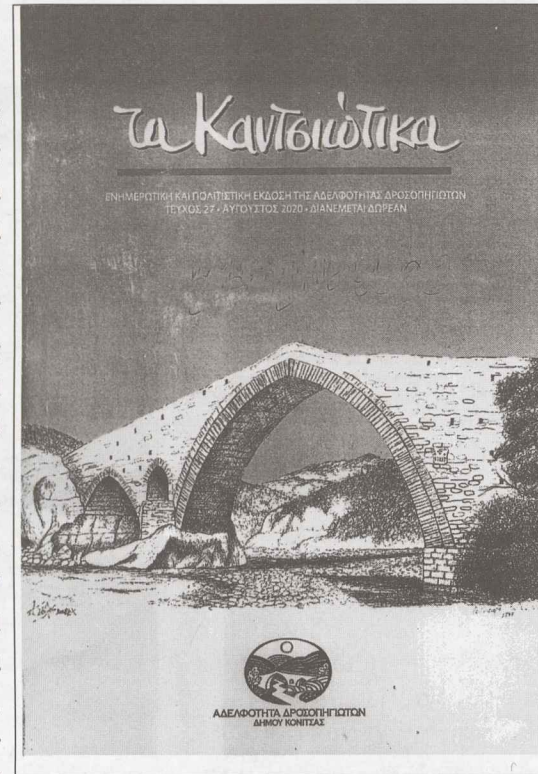
ΣΚΑΜΝΕΛΙ**Θάνατοι**

— Στις 15 Ιουλίου πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα η **Μαρία Σωτηρίου**, σύζυγος του αγαπητού φίλου και συμμαθητή μου Σωτήρη εκπαιδευτικού και καλού Ζαγορίσιου και συνεργάτη του περιοδικού μας. Θερμά συλλυπητήρια εκ μέρους της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού.

B.T.

Ευχαριστήρια και Συγχαρητήρια

Το Ζαγόρι από παλιά είχε άρρηκτους δεσμούς με τα χωριά της Κόνιτσας. Τα περίφημα «Μαστοροχώρια» έστειλαν στα χωριά μας μπουλούκια μαστόρων για να σγκώσουν γεφύρια, για να στήσουν εκκλησίες, για να χτίσουν αρχοντικά. Στα χωριά αυτά και το Κάντισκο, σήμερα Δροσοπηγή. Με χαρά

λάβαμε την ετήσια έκδοση της αδερφότητας Δροσοπηγιωτών, δηλ. το τεύχος 27 του Αυγούστου 2020 και ευχαριστούμε τα μέγιστα. Το τεύχος με ποιοτικό χαρτί απλώνει την ύλη του σε 72 σελίδες και είναι διάσπαρτο με πολλές παλιές φωτογραφίες, αλλά και σύγχρονες έγχρωμες. Τα θέματά του ιστορικά, πολιτιστικά, ενημερωτικά κλπ. Βεβαίως δεν λείπουν οι μαστόροι με τα υπερπόντια ταξίδια τους, την τέχνη τους, τη ζωή τους. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το κείμενο του κ. Ν. Φασούλη με τίτλο: «Οι Καντσιώτες της Τακένδης». Είναι μια ιστορία που αρχίζει το 1949 και κρατάει μια δεκαετία. Τότε δεκαεννιά νέοι άντρες και δώδεκα ανύπαντρα κορίτσια έφυγαν πολιτικοί πρόσφυγες για να φθάσουν στη μακρινή Τασκένδη. Δύσκολοι καιροί και μακάρι να μην ξαναζήσουμε εμφύλιες καταστάσεις.

Φίλοι Καντσιώτες δεχτείτε τα συγχαρητήριά μας για την πλούσια έκδοσή σας και συνεχίστε με κόπο και ικανοποίηση, με δυσκολίες και χαρά. Αξιέπαινη η προσπάθειά σας για τη ρημαγμένη ύπαιθρο και τα έρημα χωριά μας.

Για «Το Ζαγόρι μας»
Απόστολος Ντιναλέξης

ΕΛΙΝΑ Ξ. ΒΟΥΡΔΑ**Χειρουργός Οφθαλμίατρος**

Μετεκπαιδευθείσα στην παιδοοφθαλμολογία και τις παθήσεις βυθού στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Cambridge, M. Βρετανία

Δέχεται καθημερινά: 9.00-13.30 πρωί και 18.00-20.30 απόγευμα. Τετάρτη απόγευμα και Σάββατο πρωί με ραντεβού

Πλ. Νότη Μπότσαρη 5, 1ος όροφος, Ιωάννινα
Τηλ. 26510 30003, Κιν. 6947 998847
email: elvourda@hotmail.com

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ**ΑΡΙΣΤΗ**

— Ο **Κων/νος Τζιόμπος** προσέφερε χρηματικό ποσό για τις ανάγκες του Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Αρίστης.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

— Στη μνήμη του **Ιπποκράτη Μιχαήλ** προσέφεραν χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Αρίστης τα παιδιά και τα εγγόνια του, καθώς και οι οικογένειες: ΜΙΧΑΗΛ Αριστείδη, ΜΗΤΣΙΑΔΗ Φρειδερίκης, ΝΟΥΣΙΑ Αθανασίου, ΓΚΑΤΖΕ Λάζαρου και Σταυρούλας, ΓΚΑΤΖΕ Δημητρίου, ΓΕΠΗ Αθηνάς, ΝΤΑΚΟΥΛΑ Δημητρίου, ΖΑΧΑΡΑΚΗ Παντελή, ΤΖΙΟΜΠΟΥ Κωνσταντίνου, ΓΚΑΤΖΕ Γεωργίου, ΚΑΡΠΟΥΖΗ Σπυρίδων, ΚΥΡΚΟΥ Ιωάννη, ΕΞΑΡΧΟΥ Μίμη, ΚΟΝΤΟΚΑΛΗ-ΔΗΜΟΥ Μαρίας, ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Άννας, ΤΖΙΟΜΑΚΑ Μιχαήλ, ΖΑΧΑΡΗ Γεωργίου, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ Χρυσοστόμου και Αλεξάνδρας, ΚΥΡΚΟΥ Νικολάου

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

ΒΙΤΣΑ

— Στη μνήμη **Κώστα Γαραντζιώτη** η γυναίκα του και τα παιδιά του προσέφεραν χρηματικό ποσό για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Βίτσας με την συμπλήρωση τριών χρόνων από το θάνατό του.

— Η **Ιοκάστη Καραμπά** προσέφερε χρηματικό ποσό στον Ι. Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κάτω Βίτσας στη μνήμη Πόπης Παλιότσου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

— Εις μνήμην **Άγγελου Πίκου** κατέθεσαν χρηματικό ποσό για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Βίτσας:

Η σύζυγός του και τα παιδιά του, οικογ. Ευσταθίου Βασδέκη του Νικολάου, Ιωάννου Βασδέκη και Μαρίας Γιαννακού, Δημη-

τρίου Σάρρου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

Στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών Άνω Βίτσας προσέφεραν χρηματικά ποσά

— Στη μνήμη της **Αγλαΐας Πρυμκήρη**

Η οικογένεια Ναταλίας Πρυμκήρη

— Στη μνήμη του **Γεωργίου Πετσέλη** οι οικογένειες: Γιάννη Τσαπούνη, Αλέξανδρου Βαταβάλη, Γιάννη Παπαχρήστου.

— Στη μνήμη του **Άγγελου Πίκου**: Το κληροδότημα Αγγελικής Παπάζογλου, η γυναίκα σου και τα παιδιά σου, Αφοί Δεβετζόγλου, οικογ. Στράτου Σπανού, Ναταλίας Πρυμκήρη, Ιωάννη Παππά, Μαργαρίτας Σαουνάτσου, Ιωάννη Τσαπούνη, Κωνσταντίνου Α. Χαρίση, Σπύρος και Νίνα Σπύρου, Αχιλλέα και Ευγενίας Γόγγου, Άλκη Σφάγγου, Δημητρίου Χαντζαρόπουλου, Αλέξανδρου Παπαχρήστου, Ιωάννη Παπαχρήστου, Χριστόδουλου Παπαρούση, Αλέξανδρου Βαταβάλη, Γεωργίου Ρούντα, Παύλου Βασδέκη, Μαρίας Βαταβάλη

— Στη μνήμη της **Καλλιόπης Παλιότσου** οι οικογένειες: Δημ. Παλιότσου, Γιάννη και Αλκυών Παπανικολάου, Δημητρίου και Μιράντας Χαντζαρόπουλου, Ναταλίας Πρυμκήρη, Παύλου Βασδέκη και Μελάς Καραγιάννη, Ηλία Βασδέκη, Χριστόφορου και Δημητρίου Τσουμάνη, Αλέκου Παπαχρήστου, Αννέτας Παπαχρήστου, Ιωάννη Παπαχρήστου, Ευφροσύνης Λαδιά-Καραγιάννη, Πάτρα Αναγνωστάκη, Ευγενία Βασδέκη.

Η εκκλησιαστική επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

Επίσης ευχαριστούμε θερμά την οικογ. της Λένας Κων. Χαρίση και την οικογένεια της Αθηνάς Ελ. Λουτσάρη για τις προσφορές τους.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Παρλαπά Πόπη
Πανταζή-Φραγκουλίδου Λούλα
Βελέντζας Νικόλαος

ΕΥΡΩ 80

Καρράς Πολύβιος

ΕΥΡΩ 60

Τζόκα-Πανταζή Βασιλική
Μπαναγής Γεώργιος
Χρόνη-Παππά Μαρίκα
Καραπιδάκη-Παππά Αμαλία

ΕΥΡΩ 50

Καμτσίκια Ευρίκλεια
Λαμπρίδου Στέλλα

ΕΥΡΩ 30

Παπαδημητρίου Χριστόδουλος
Βούρης Ζήσης
Θεοδώρου-Δημαρά Μαριγώ
Νίκας Ευάγγελος
Φώτου Γεώργιος
Θάνου Πηνελόπη
Σακελλαρίου Ξενοφών
Κωστάκης Ναπολέων
Παππά-Μπονόβα Βασιλική
Κατσαδήμας Κώστας

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Η οικογένεια **Μαριγώς Θεοδώρου - Δημαρά** προσέφερε το ποσό των 100 ευρώ στη μνήμη των αδερφών της **Μελανίας, Ηρακλή & Αγλαΐας**.

– Ο **Δημήτριος Πέτσκος** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 20 ευρώ στη μνήμη του αδερφού του.

– Η **Στάρρα - Γαλερίδου Αλίκη** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 150 ευρώ στη μνήμη των αγαπητών εξαδέρφων **Αντώνη Κοντονικολάου, Απόστολου Στουκίδη και Γεωργίου Στουκίδη**.

– Η **Διαμαντή Ρένα** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη του **Αντώνη Κοντονικολάου, Λάκη Στουκίδη και Γιώργου Στουκίδη**.

Θερμές ευχαριστίες.

«Το Ζαγόρι μας»

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΠΑΠΙΓΚΟ

– Στη μνήμη του αγαπημένου μας **Αντώνη Κοντονικολάου**, απόστρατου Αξιωματικού από Κομοτηνή, συζύγου της αγαπημένης μας χωριανής Αγγελικής Χρ. Στουκίδου, εκκλησιαστικής Επιτρόπου της Ενορίας Αγίου Βλασίου Παπίγκου.

Και αντί στεφάνου οι συγγενείς, χωριανοί και φίλοι προσέφεραν διάφορα χρηματικά ποσά σε εκκλησίες του Παπίγκου.

– Στον Άγιο Βλάσιο η πολυαγαπημένη οικογένειά του, σύζυγος Αγγελική, τέκνα Δήμητρα, Κωνσταντίνος, Βαλάντης.

Οι οικογένειες: Νίκου και Ευρύκλειας Κύρκου, Ιωάννη και Ελισάβετ Κύρκου, Γρηγόρη και Ανθούλας Κόκορη, Αποστόλη Ζαχάρη, Κώστα και Θεοδώρας Χριστοδούλου, Μιχάλη και Γλυκερίας Κιτσάκη, Θανάση και Καλυψώς Μπίτου, Κώστα και Αμαλίας Οικονόμου, Δημητρίου (Τάκη) και Αγνής Ιωαννίδη, Κώστα και Αλέκας Ζησίδη.

Η Ουρανία Ι. Τζόκα, η Άρτεμις και ο Σωκράτης Νικόπουλος, η Αλεξάνδρα Δ. Χριστοδούλου, η Χαρίκλεια Τόκου-Αποστόλου η Ανδριάννα Δημ. Ιωαννίδου.

– Στους Αγίους Ταξιάρχες Μικρού Παπίγκου: η Ελένη Αθ. Χριστοδούλου, οι οικογένειες Πέτρου και Δήμητρας Μπασαρά

και Κώστα και Ελένης Αποστόλου.

Η εκκλησιαστική επιτροπή ευχαριστεί και εύχεται να είναι ελαφρύ το χώμα του Παπίγκου που σκεπάζει τον αγαπημένο μας και φίλτατο Αντώνη.

– Στη μνήμη του πολυαγαπημένου μας **Απόστολου (Λάκη) Στουκίδη** και αντί στεφάνου οι συγγενείς, χωριανοί και φίλοι προσέφεραν χρηματικά ποσά για την εκκλησία των Αγίων Αποστόλων που είναι στην είσοδο του Μεγάλου Παπίγκου.

– Τα πολυαγαπημένα του παιδιά Κίμωνας και Άρης, η πολυαγαπημένη αδελφή του Αγγέλα και τα παιδιά της Δήμητρα, Κων/νος και Βαλάντης, ο Νίκος και η Ευρύκλεια Κύρκου, η Ουρανία Τζόκα και τα παιδιά της Αποστόλης και Βασίλης, ο Γρηγόρης και η Ανθούλα Κόκορη, ο Γιάννης και η Ελισάβετ Κύρκου, η Άρτεμις και ο Σωκράτης Νικόπουλος, ο Κώστας Τζιάτζιος, η Άντα Χριστοδούλου, ο Κώστας και η Αλέκα Ζησίδη, η Μαρίτσα Δεληβάση-Ιωαννίδου και η κ. Μπούκα.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί και εύχεται να είναι ελαφρύ το χώμα του Παπίγκου που σκεπάζει τον αγαπημένο μας φίλο **Λάκη**.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΕΚΚΛΗΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Αγαπητέ συμπατριώτη,

Γνωρίζεις ασφαλώς πως το Περιοδικό μας «Το Ζαγόρι μας», συνεχίζει εδώ και πάνω από 40 χρόνια να έρχεται κοντά σας αποκλειστικά και μόνο χάρη στην αγάπη και τη στήριξή σου! Όμως κάθε χρόνο τα πράγματα δυσκολεύουν οικονομικά. Οι παλιοί Ζαγορίσιοι, με τα βιώματα μιας άλλης καλής εποχής για το Ζαγόρι, βιώματα που θρέφουν αυτή την αγάπη όλο και λιγοστεύουν και δεν αντικαθίστανται.

Γ' αυτό θερμά παρακαλούμε αν θέλετε «Το Ζαγόρι μας» να συνεχίσει την πορεία του **ΜΗΝ ΞΕΧΝΑΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ**.

Με πατριωτικούς
χαιρετισμούς.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Υ.Γ. Παρακαλούμε όποιος δεν επιθυμεί τη συνέχιση της αποστολής του περιοδικού να μας ενημερώνει εγκαίρως γραπτά ή τηλεφωνικά.

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

*
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

*
ΣΥΝΤΑΞΣΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Αντιπρόεδρος
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Μέλος

Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

Εξελεγκτική Επιτροπή
ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος
ΚΑΜΠΛΕΤΣΑΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μουσείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 454 44

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Εξωτερικού 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ
ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44